MEJJU 09 – ID-29 SENA – GHADD 290 – NEWSPAPER POST – IISN 1811-5373

dawlFranġiskan

LEĦEN IL-KAPUĊĊINI MALTIN

AVVIŻ - DAWL FRANĠISKAN – ĠUNJU / LULJU

Il-ħarġa ta' Dawl Franġiskan Ġunju/Lulju, ***LI SE TOĦROĠ FIL-BIDU TA' LULJU***, se tkun waħda speċjali fl-okkażjoni ta' għeluq il-25 Anniversarju mill-Ordinazzjoni ta' Mons. Isqof Pawlu Darmanin u t-twaqqif tad-Djoċesi ta' Garissa, il-Kenja.

10

13

22

26

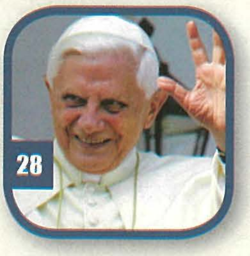
28

3 **Hudu l-Ispirtu s-Santu**
Editorjal

4 **Batseba**
minn Mons. Lawrenz Sciberras

6 **Teleskopju fuq il-Ħajja**
minn P. William Axiaq OFMCap

8 **Ħsibijiet fuq San Pawl (9)**
minn Fr Martin Micallef OFMCap

10 **Salve Sancte Georgi**

12 **Gi.FRA**
minn Marija Spiteri

13 **Il-Bidu u l-Iżvilupp tad-Djoċesi ta' Garissa (V)**
minn Patri Pelaġju Bilocca OFMCap

20 **Katekeżi**
minn Manwel Micallef

21 **Okkult**
Fr Franco Fenech OFMCap

22 **L-Omm**
minn Kav Joe M Attard

23 **L-Omm - Poeżija**
minn Kav Joe M Attard

24 **Mill-Mewt għall-Ħajja**
minn Lawrence Attard

25 **It-Tfajla u d-Dawl - Poeżija**
minn Dr Tonio Piscopo MD

26 **Vokazzjoni**
minn Br Denis Calleja OFMCap

28 **Il-Knisja, Assemblea Msejħa minn Alla fid-Dinja**
minn Harry Agius Ordway

30 **Kompetizzjonijiet**
minn P. Wistin Attard OFMCap

31 **Bolol ta' Malta (13)**
minn Tony C. Cutajar

Ħlas ta' l-Abbonament: €9.32 fis-sena.

Kull offerta, barra mill-ħlas, hi milqugħa bħala għajnuna għall-Missjoni, li għandha tintbagħat lid-Direttur:

Ċentru Missjoni Kapuċċini, Kunvent tal-Kapuċċini, Floriana - FRN1211

Qoxra:
Pittura ta' tas-seklu XVI minn Juan Van Der Hamen (Spanjol) li turi d-dehra tal-Kunċizzjoni Immakulata lil San Franġisk t'Assisi.

BORD EDITORJALI

Editur
Leonard Falzon OFMCap

Amministratur
Crispin Tabone OFMCap

Distributur
Dorian Holland OFS

Membri
Frans Abela Giusti OFMCap
Wistin Attard OFMCap
Martin Micallef OFMCap

DIREZZJONI U AMMINISTRAZZJONI
Kunvent tal-Kapuċċini,
Floriana - FRN1211
Tel: 2123 3874/2122 5525/2123 4949
e-mail: leofalzon@waldonet.net.mt

ISSN 1811-5373

DISINN U LAYOUT
Robert Tabone
Mob: 9947 3763

MITBUGĦ
Gutenberg Press Ltd.
Tel: 2189 7037

Kull korrispondenza, artikli, kitbiet u ittri biex jidhru fid-DAWL FRANĠISKAN għandhom jiġu indirizzati lill Editur. Id Direzzjoni tirriserva d-dritt li tippubblika fid-DAWL FRANĠISKAN dawk l-artikli, ittri jew tagħrif ieħor li jidhrilha li jkunu jaqblu max-xejra tar-rivista

© Dawl Franġiskan 2009
Publikazzjoni Franġiskani Kapuċċini

ĦUDU L-ISPIRTU S-SANTU

Is-solennità tal-Pentekostè tfakkar il-ġrajja meta l-Ispirtu s-Santu niżel fuq id-dixxipli, Pietru ppriedka lin-nies u l-pellegrini li kien hemm f'Ġersusalem u madwar tlett elef ruħ laqgħu l-messaġġ tiegħu u ġew mgħammda (Atti 2:1-42). F'din is-solennità l-Knisja tippreżentalna bħala s-silta tal-Evanġelju Ġw 20:19-23. X'hemm importanti f'din is-silta?

Waqt li Ġesù rxoxt jidher lid-dixxipli meta Tumas ma kienx magħhom jgħidilhom kelma li tgħodd ħafna għalina llum: **"Kif qal hekk, nefaħ fuqhom u qalilhom: 'Ħudu l-Ispirtu s-Santu...'"** In-nefħa ta' Ġesù fuq id-dixxipli tfakkarna fin-nefħa li l-Mulej Alla nefaħ fi mnisfejn il-bniedem biex jagħtih il-ħajja wara li sawru mit-trab tal-art (ara Ġen 2:7). U permezz ta' dan in-nifs, **"il-bniedem sar ħlejqa ħajja"** (Ġen 2:7). Nifs il-Mulej huwa l-ħajja.

Ġesù nnifsu huwa l-ħajja (ara Ġw 14:6). **"Kollox bih sar, u xejn ma sar mingħajru; kull ma sar kellu l-ħajja fih"** (Ġw 1:3-4). Ġesù Kristu huwa l-ħajja li ddawwal lil kull bniedem (ara Ġw 1.4), id-**"dawl jiddi fid-dlam"** (1 Ġw 1:5) Huwa kien mibgħut mill-Missier biex jixhed għall-verità biex kull min iħobb il-verità jisma' leħnu (ara Ġw 18:37). Għax Ġesù kellu jmur għand Missieru, huwa talbu: **"Kif inti bgħatt lili fid-dinja, hekk jiena bgħatt lilhom fid-dinja"** (Ġw 17:18). U għax Ġesù kien konxju mid-dgħjufija ta' dawk li għażel, u l-ħtieġa li Alla Missieru jkun Missierhom biex iqaddishom huwa bagħtilhom l-Ispirtu s-Santu billi nefaħ fuqhom. Mela f'din is-silta għandna Pentekostè.

Il-preżenza tal-Ispirtu s-Santu fil-Knisa ssoktat sa llum. L-Ispirtu ngħatalha biex tkompli l-missjoni ta' Ġesù sabiex id-dinja temmen li l-Missier bagħat lil Ibnu biex bih hija ssalva (ara Ġw 17:21). L-Ispirtu jagħti xhieda għal Ġesù bħalma qalilna Ġesù nnifsu: **"L-Ispirtu tal-verità, li ġej mill-Missier, huwa jixhed għalija. U intom ukoll tixhdu, għax intom kontu miegħi sa mill-bidu"** (Ġw 15:26 27).

Bħalma **"kull siġra mill-frott tagħha tingħaraf"** (Lq 6:44), hekk l-Ispirtu jingħaraf mill-frottijiet tiegħu. Il frott tal Ispirtu huma: **"l imħabba, l hena, is-sliem, is-sabar, il-ħniena, it-tjieba, il-fidi, il-ħlewwa, ir-rażan"** (Gal 5:22-23). Bis-sagramenti tal Magħmudija u l Konfirmazzjoni Ġesù tana din il-missjoni: **"Jien ... ħtartkom biex tmorru tagħmlu l-frott u l-frott tagħkom jibqa'"** (Ġw 15:16). Kemm ħajjitna qed tagħmel il-frott tal-Ispirtu? Jekk le ejjew niftakru li l-Ispirtu ta' Alla qiegħed fina u ma nirreżiżtulux iżjed! •

Batseba

Kemm ħadd ma jista' jifhem il-ħsibijiet u l-pjanijiet t'Alla. Mara xejn ta' fama tajba imbagħad isimha huwa miktub fil-Kotba Ispirati u xejn anqas fil-ġeneoloġija ta' Ġesù. Fl-Evanġelju din il-mara tidher bħala mart Urija (Mt 1:6b). Din il-mara hija Batseba jew aħjar it-tifla (bat) ta' Seba. Jista' jkun li dan kien xi isem divin, għaliex il-veru missier tagħha kien jismu Eligħam. (2 Sam 11:3).

MARA MAKAKKA

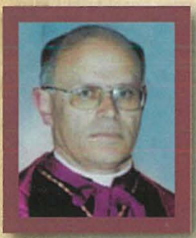

L-istorja sħiħa ta' Batseba qiegħda kważi kollha fit-tieni ktieb ta' Samwel kapitlu 11. Din il-mara klenet miżżewġa lil raġel ta' razza pagana, għaliex kien Ħitti u dan jismu Urija. Dawn in-nies kienu mill-Asja ż-Żgħira. Is-sultan David kien imdorri jagħmel użu anki minn dawn in-nies fil-gwerer li ta' sikwit kien ikollu (1Sam 26:6). Tant hu veru dan li fost in-nies li kien hemm għall-gwerra fil-belt ta' Rabba, David kellu r-raġel ta' Batseba, Urija. Dan kien raġel qalbieni u sadiq daqskemm fidil u emin lejn ix-xogħol tiegħu. Xejn ma kien faċli li tikkritikah dwar ix-xogħol mogħti lilu.

Mill-mod kif l-Iskrittura tiddeskrivi ċerti waqtiet u qagħdiet suġġestivi ta' Batseba, jagħtik ħafna x'tifhem li din kienet mara tassew makakka u ħajna. Xtaqet ħafna aktar milli kellha; mela kienet għajjura tassew. Issa biex tagħmel dan Batseba laqbet ħafna mal-kuxjenza tagħha. Batseba kien ilha tgħarrex u tifli sewwa l-ħinijiet ta' x'ħin is-sultan David joħroġ jippassiġġa fis-setaħ tiegħu. Il-palazz tas-sultan kien jiġi biswit u qrib ħafna tad-dar ta' Batseba. U għalhekk ma kien hemm ebda problema. Firxet ix-xibka u David inqabad ġo fiha. Donnu wieħed jista faċilment japplika kliem il-Koħelet għal Batseba: **"U nsib dan: li aktar morra mill-mewt hi l-mara; hi nassa minn fuq s'isfel, qalbha xibka u dirgħajha ktajjen. Min jogħġob 'l Alla jaħrab minnha, iżda l-midneb jibqa' maqbud minnha"** (Koh 7:26).

ŻEWĠ DNUBIET

Is-sultan ma ħarabx dik l-okkażjoni u dak il-ħin xtaq li tkun martu. David ma kienx jaf min kienet dik il-mara, tant li bagħat jistaqsi għaliha. Qalulu li kienet mart Urija l-Ħitti.

Mill-ħsieb wieħed jgħaddi għax-xewqa, u mix-xewqa għall-għamil. Hekk għamel David. Bla ma qagħad jaħsibha xejn – avolja mill-informazzjoni David sar jaf li dik kienet miżżewġa – xorta waħda bagħat għaliha. Batseba dak li riedet, il-ħsieb ħajjen tagħha sar realtà; tant li hekk kif is-sultan **"bagħat il-messaġġiera tiegħu għaliha"**, hija dritt telqet. U biex tkompli tagħad Urija kien jissielet mal għadu fil gwerra. Allura problemi ma kienx hemm. Almenu hekk ħasbet Batseba.

Is-sultan David mingħajr ma ħasibha xejn għamel adulterju. Batseba saret omm. Dan l-istat ferraħ ħafna lil Batseba, għaliex kien se jkollha tarbija mis-sultan, imma tgħidx kemm nikket u seqa mrar lil David. Skond il-liġi ta' Mosè, kemm David kif ukoll Batseba kellhom jiġu mħaġġra. **"Il-bniedem li jiżni ma' mart għajru, jagħtuhom il-mewt, liż-żieni u liż-żienja"** (Lev 20:10). Is-sultan għalhekk beda jaħseb kif se jagħmel biex joħroġ minnha din il-bawxata li issa daħal fiha; bawxata li kellha marbut magħha konsegwenzi tassew kbar!

IL-MEWT TA' URIJA

Biex mingħalih jaħbi dnubu, is-sultan David bagħat isejjaħ lil Urija li kien fil-gwerra. David ittratta tajjeb ħafna lil Urija, tant li tah jiekol u jixrob. Ma kienx kuntent b'dan, għaliex David wara li sakkru bl-inbid bagħtu d-dar. Urija ma marx għax kien jorqod fuq friexu mal-qaddejja ta' sidu. Dan għalhekk juri li jista' jkun li xi ħadd lil Urija qallu x'ġara bejn martu Batseba u s-sultan. Jista' jkun ukoll billi kienet gwerra qaddisa s-suldati kienu jiċċaħħdu min-nisa biex hekk l-irġiel ikollhom dejjem ġisimhom safi mit-tinġis (1Sam 21:6). Urija kien raġel serju u tista' tafdah; imma miskin kellu jħallas prezz għoli għal dan kollu.

Is-sultan David kien qiegħed isegwi l-passi ta' Urija b'reqqa kbira, u meta ra li l-ħsieb tiegħu ma rnexxilux, iddeċida xort'oħra, dik li jeħles minn Urija darb'għal dejjem. U hekk mal-adulterju, David iżid dnub kbir ieħor, l-omiċidju. Hawn joqogħdu ħafna l-kliem tas-salm: **"Minn irdum għal irdum"** (Sl 42:8).

It-tielet tentativ ta' David din id-darba seħħ kollu. Kif xtaq tassew is sultan. Kiteb ittra lill-ġeneral Ġowab biex iqiegħed lil Urija fejn żgur li jmut. Fil-fatt hekk ġara. Batseba bkietu lil veru raġel tagħha, imma hekk kif għaddew il-jiem tal-vistu marret għand David u żżewġitu. Mingħaliha li issa kollox se jitranġa u dan f'qasir żmien.

NATAN U DAVID

"Imma dan għemil David ma għoġobx lill-Mulej". Hadd ma kellu l ħila jmur għand is sultan biex jurih x'għamel b'idejh u jċanfru talli kiser hekk fil-beraħ il-liġi t'Alla. U hawn ta' min jinnota l-qawwa interjuri li kellu l-bniedem t'Alla Natan. Permezz ta' parabola l-aktar sabiħa u fl-istess waqt juża psikoloġija tant għolja, Natan issorprenda mhux ftit lis-sultan b'dak li qallu. Messlu u qanqallu l-emozzjonijiet tas-sultan, tant li David wasal biex ikkonkluda: **"Daqskemm hu ħaj Alla, il-bniedem li għamel dan ħaqqu l-mewt. Il-ħarufa jħallas għaliha seba' darbet, għax min għamel dan ma kellux ħniena"**.

Il-profeta Natan hawn ried iwassal lis-sultan, biex jagħraf x'għamel b'idejh stess; bi kliem sempliċi, ċar imma deċisiv qallu: **"Inti hu dak il-bniedem"**. Natan kompla jfakkar lil David kemm Alla għamel ġid miegħu, l-aktar meta għażlu minn fost qrabatu u dilku sultan. **"U issa ma titwarrab qatt ix-xabla mill-familja tiegħek talli int stmerrejtni, u ħadt lil mart Urija l-Ħitti biex tkun martek"**. Is-sultan ma naqasx li għamel indiema serja ta' dnubietu.

Il-kastigi t'Alla fuq dar David bdew ġejjin; wieħed isegwi lil ieħor. Fost l-ewwel kienet il-mewt tat-tarbija li wilditlu Batseba stess. U dan nikket mhux biss lil David, imma anki lil martu Batseba. **"David imbagħad farraġ lil Batseba martu"**. Naturalment din indunat li kisret il-liġi t'Alla u kien jeħtiġilha tagħmel penitenza.

OMM SALAMUN

Batseba terġa' tidher f'xena oħra tal-iskrittura, din id-darba biex timbotta lil binha Salamun u hekk jiġu midluk sultan ta' Iżrael. Għaliex kien se jinqala' ħafna ġlied bejn l aħwa fosthomn bejn Adonija bin Haggit u Salamun bin

Batseba. Din il-mara kellha favur tagħha lill-profeta Natan, u bi probabbiltà l-aktar kbira Natan hawn evita xiżma l-aktar kbira. Batseba għalhekk marret għand is-sultan David fejn fakkritu: **"Ja Sidi: Int kont ħlift b'isem il-Mulej, Alla tiegħek, Salamun ibnek isaltan warajk"**.

Dan ikompli juri kemm din il-mara kienet tinqala', tant li waslet biex ħadet dak li riedet mingħand is-sultan David. Hawn ukoll jidher ċar kemm l-għira ta' Batseba kienet qawwija fiha. Biex tilħaq il-kapriċċi ta' moħħha kollox kien leċitu għaliha.

Bajtseba baqgħet ħajja fl-istorja tas-salvazzjoni tant li San Mattew fil-ġeneoloġija ta' Ġesù jagħmel referenza għaliha, **"David nissel lil Salamun mill-mara ta' Urija"**. Ma nafux bi preċiżjoni x'kien il-għan tal evanġelista meta semma lil **"mart Urija"** fil-ġeneoloġija daqshekk importanti; jista jkun li ried jgħallem li Ġesù ġab is salvazzjoni għal kulħadd, Lhud u pagani. •

TELESKOPJU FUQ IL-ĦAJJA

GĦAMLA TA' EDUKAZZJONI FALZA

Milhux kont qiegħed naqra artiklu fuq rivista Taljana bit-titlu: *"Una piccola, lenta, inversione di tendenza. L-artikolista meta jasal f'ċertu punt tal-argument interessanti tiegħu, kiteb hekk: "Sta accadendo una cosa che non era mai accaduta prima: è in crisi la capacità di una generazione di adulti di educare i propri figli. Per anni dai nuovi pulpiti, scuole, università, giornali e televisioni, si è predicato che la libertà è assenza di legami e di storia, che si può diventare grandi senza appartenere a niente e a nessuno, seguendo semplicemente il proprio gusto o piacere."*

Kif nistgħu nedukaw sewwa l-ġenerazzjoni li tielgħa jekk ngħallmuha tinqata' għalkollox minn kull kontest tradizzjonali: mil-letteratura klassika, mit-tradizzjoni tal-Knisja, mid-drawwiet tajba li għaddewlna missirijietna, mill-morali nisranija li tant ħadet żmien biex issawret kif inhi llum, mill-istorja kulturali tal-pajjiż li tkun twieldet u qed tgħix fih? Jekk tagħmel hekk, ikun ifisser li tkun tilfet l-identità proprja tagħha. Minħabba f'hekk tħossha mitlufa, ma għandhiex ma xiex tiggranfa, ma għandhiex referenzi. Ara x'diżgrazzja. L-identità tal-ġenerazzjoni żagħżugħa ma għandha tinqata' qatt mill-għeruq, inkella tinxef. Inkella titlef ħafna valuri li xogħolhom hu, jekk iż-żgħażagħ jitħarrġu fihom, li jagħmluhom nies u, jekk ikunu nsara, kattoliċi tajbin.

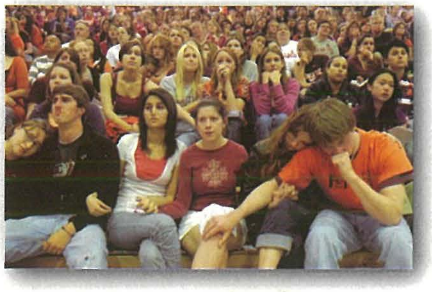

Ħafna diskors żejjed speċjalment l-iskola ma jagħmilx tajjeb. Idaħħal bosta ideat foloz li flok ġid jagħmlu d-deni, ħsara morali li mbagħad ikun diffiċli li twaqqafha jew tirripara għaliha.

> **Mulej, agħtina ħafna għalliema għaqlin li jżommu ruħhom 'il bogħod minn ħafna ideat boloh li jagħmlu ħażin lill-istuenti tagħhom.**

KOMPLIKAZZJONIJIET TA' DNUBIET

X'qed jiġri f'ċertu quddies ta' tieġ, funerali, okkażjonijiet ta' magħmudijiet u ġublewijiet? Aħna s-saċerdoti qegħdin nindunaw li ċerti għarajjes, familjari ta' persuni mejtin li jkun qed isirilhom il-funeral, persuni preżenti għal ċerti ċirkostanzi speċjali qed jaqbdu u jitilgħu jitqarbu bi dnubiet mejta, bla ma jkunu marru jqerru qabel.

L-istess ħaġa qiegħda tiġri fil-quddies ta' nhar ta' Ħadd. Xi wħud iħossuhom miġburin fil-quddiesa ta' dak is-saċerdot jew tal-ieħor u, għax iħossu ċerta devozzjoni taħkimhom, qed jaqbdu u jitilgħu jitqarbnu bħallikieku xejn, mota f'ruħhom ma jkunux fl-istat tal-grazzja ta' Alla.

Dan huwa abbuż morali serju. Min qed iġib ruħu hekk irid jifhem li qiegħed jikkomplika s-sitwazzjoni mwiegħra ta' ruħu u ma jaqbillux ikompli sejjer hekk. Dan biex jitqarben, l ewwel irid jindem minn dnubietu, iqerr qrara tajba u mbagħad jersaq jitqarben

San Pawl jgħallem: **"Mela kull min jiekol il-ħobż jew jixrob il-kalċi tal-Mulej bla ma jixraqlu, ikun ħati tal-ġisem u tad-demm tal-Mulej. Ħa jgħarbel il-bniedem lilu nnifsu, imbagħad jiekol il-ħobż u jixrob il-kalċi. Min jiekol u jixrob bla ma jagħżel minn ikel ieħor il-ġisem tal-Mulej, ikun jiekol u jixrob il-kundanna tiegħu stess. Għalhekk ħafna fostkom huma bla saħħa u morda u oħrajn mejta"** (1Kor 11:27-30).

Minħabba kullma għedt, hawn ċerti saċerdoti li fil-bidu tal-quddiesa jew qabel it-tqarbin, qegħdin jiġbdu l-attenzjoni tal-persuni preżenti fil-miġemgħa liturġika, biex ħadd minnhom li hu fid-dnub il-mejjet ma jissogra jitla' jitqarben. Ara fejn kellhom jaslu!

Wara l-Konċilju ta' Trentu (1545-1563) kien naqas it-tqarbin u żdied il-qrara; wara l-Konċilju Ekumeniku Vatikan II (1962-1965), żdied it-tqarbin u naqas il-qrar.

Mulej, agħmel li dejjem nersaq nirċevik fl-istat tal-grazzja, qatt b'qalbi maħmuġa bid-dnub il-mejjet, iżjed u iżjed ċerti dnubiet iżjed orribbli minn oħrajn.

RITRATT TAS-SITWAZZJONI

G.K. Chesterton ma kienx qed jiżbalja meta qal: **"Meta l-bniedem ma jkomplix jemmen f'Alla, ma jfissirx li issa se jsir ma jemmen f'xejn iżjed: anzi issa jibda jemmen kollox."** Kemm kien bravu dan l-Ingliż! Kemm kien jagħmel osservazzjonijiet f'posthom u profondi!

Forsi llum il-ġurnata mhux qed jiġri dak li għadu kemm qal l-awtur Ingliż? Iva, hekk qed jiġri kif kien qal hu. Hawn ħafna li qed

jagħmluha tal-ħelwin. Xeħtu kollox il-baħar, ibda minn Alla li ħalaqhom, qaddishom, fdiehom u wegħdhom il-ħajja ta' dejjem. Issa li għamlu hekk, avolja Alla jibqa' jiġri warajhom, forsi jintebħu fl-iżball tagħhom, jerġgħu jiġu f'sensihom u jerġgħu jibdew jemmnu tassew fih u jkunu kuntenti fil-verita', ma jfissirx li se jwarrbu kollox.

Il-vojt li kien jimla Alla fil-ħajja tagħhom issa jrid jintela bil-ħrejjef, b'ideat strambi, ambigwi u perikolużi moralment u etikament, b'opinjonijiet boloh, bid-duħħan... F'kelma waħda, jibdew jemmnu kollox, kull ma jisimgħu jibdew jibilgħuh daqs mazzun. Qalbhom ma jistax ikun li tippermetti vacuum. Bilfors trid timtela b'affarijiet oħra li, f'dan il-każ, jagħmlulha ħafna deni spiritwali u morali.

Mulej, irrid li inti tibqa' l-aqwa valur ta' ħajti.

SBUĦIJA VERA

It-tfajliet li moħħhom f'Miss Malta huma ħafna. Dawk li jintagħżlu għall-*contest* u dik it-talija li mbagħad tirbaħ għax tiġi l-ewwel, ma jridux iħallu demmhom jitlagħlhom għal rashom u jinsew li s-sbuħija fiżika hija skin deep biss, ma hiex kollox. Iridu jibqgħu umli u saqajhom fl-art, bla ma jxammru imneħirhom u jitilfu bosta ġid ieħor li jiswa iżjed mill-figura sabiħa li jkollhom. Ħa jaqbżu qabża għand is-sorijiet tal-klawsura u jaraw kemm hemm sorijiet sbieħ, imma sbuħithom hija rifless tal-qdusija ta' ruħhom.

Mılhux f'omelija, saċerdot fakkar lit-tfajliet li kienu se jieħdu sehem f'konkors ta' sbuħija, f'erba' kelmiet li kienu ħarġu minn fomm Audrey Hepburn (1929-1993), *"the ultimate screen beauty in a survey of Hollywood actresses through the ages."* Kienet qalet hekk: *"Per avere labbra attraenti, pronuncia parole di tenerezza; per avere una figura snella, condividii il tuo cibo con chi soffre la fame; per avere bei capelli, lascia che un bambino passi le sue dita tra di essi una volta al giorno."*

Bi kliemha Hepburn uriet fejn tinsab tassew is-sbuħija fiżika: fis-sbuħija spiritwali. Attriċi taċ-cinema qed tistqarr hekk u mhux xi Papa, xi Isqof, xi qassis, xi patri jew xi soru. Kliemha huwa konkret u, minħabba f'hekk ta' min jagħti kasu, iżjed u iżjed meta hawn ħafna tfajliet moħħhom fil-ħmerijiet, moħħhom fis-sbuħija fiżika biss. Qisu fid-dinja tagħhom, għalihom, teżisti din il-ħaġa biss, li mhux veru. •

Mulej, għamel li jiena nkun tfajla sabiħa għax is-sbuħija hija rifless tiegħek, imma mhux waħda sabiħa b'moħħi fuq il-werqa, fil-ħmerijiet biss.

ĦSIBIJIET FUQ SAN PAWL (9) "ĦA JGĦARBEL IL-BNIEDEM LILU NNIFSU, IMBAGĦAD JIEKOL IL-ĦOBŻ U JIXROB IL-KALĊI" (1 Kor 11, 27-28)

Minkejja li l-Appostlu San Pawl iqiegħed lil Ġesù Kristu u l-ħidma tiegħu ta' salvazzjoni bħala ċ-ċentru tal-predikazzjoni tiegħu, huwa kważi qatt ma jirreferi għall-azzjonijiet ta' Ġesù jekk mhux dik tal-mewt u l-qawmien tiegħu. L-istess ħaġa nistgħu ngħidu għat-tagħlim tiegħu li fih l-Appostlu Pawlu jagħti istruzzjonijiet li jixbhu ħafna lil dawk ta' Ġesù, b'danakollu huwa rari ħafna jikkwota direttament mit-tagħlim ta' Ġesù. Fil-fatt biex inkunu korretti hemm sitt referenzi espliċiti għall-**"kliem tal-Mulej"** fl-Ittri ta' San Pawl. Dawn insibuhom f'1Kor 7:10-11; 9, 14; 11:23-25; 14:37; 2 Kor 12:9; 1 Tess 4:15-17.

Fost dawn tispikka 1Kor 11:23-25: **"Jien irċevejt mingħand il-Mulej it-tagħlim li għaddejt lilkom, jiġifieri, li l-Mulej Ġesù, fil-lejl li fih kien ittradut, ħa l-ħobż u wara li radd il-ħajr qasmu u qal: 'Dan hu ġismi li jingħata għalikom; agħmlu dan b'tifkira tiegħi.' Hekk ukoll għamel bil-kalċi wara li kiel u qal: 'Dan il-kalċi hu l-patt il-ġdid b'demmi; agħmlu dan kull meta tixorbu, b'tifkira tiegħi."** Ladarba Pawlu kiteb qabel ma nkitbu l-Evanġelji, allura nistgħu nqisu dawn il-kelmiet bħala l-ewwel

rakkont tat-twaqqif tal-Ewkaristija fit-Testment il-Ġdid.

B'mod tassew sabiħ, l-Appostlu San Pawl jorbot it-tagħlim tiegħu fuq l-Ewkaristija ma' dak fuq il-Knisja bħala l-Ġisem ta' Kristu. Fil-fatt dan narawh ftit versi qabel din is-silta li għadna kemm semmejna. Hawnhekk Pawlu jikteb hekk lill-Insara ta' Korintu: **"Il-kalċi mbierek li fuqu ngħidu l-barka mhuwiex għaqda mad-demm ta' Kristu? U l-ħobż li naqsmu mhuwiex għaqda mal-ġisem ta' Kristu? Għax la l-ħobża hi waħda, aħna, li aħna ħafna, aħna ġisem wieħed; ilkoll kemm aħna nieħdu sehem minn ħobża waħda"** (1Kor 10:16-17). Dak li jidher f'dan il-kliem huwa li l-ħobż u l-kalċi jsiru espressjoni tal-għaqda flimkien ta' dawk li jemmnu u jieħdu sehem mill-Ewkaristija.

Jekk imbagħad nimxu ftit versi lura nkomplu naqraw kif l-Appostlu Pawlu issa jorbot dan kollu ma' ġrajja li naqraw fuqha fil-paġni tat-Testment il-Qadim. F'1Kor 10:1-4, huwa jikteb: **"Għax ma rridkomx ma tkunux tafu, ħuti; missirijietna lkoll kienu taħt is-sħaba, lkoll qasmu l-baħar, ilkoll kienu mgħammda f'Mosè fis-sħaba u fil-baħar. Ilkoll kielu mill-istess ikel spiritwali – xorbu tassew mill-blata spiritwali li kienet timxi magħhom, u din il-blata kienet Kristu."** Pawlu hawn qed jieħu x-xbieha tal-blata li minnha l-Lhud xorbu fil-mixja tagħhom fid-deżert u jxebbaħha mal-persuna ta' Kristu. Kristu huwa l-għejjun/in-nixxiegħa spiritwali li minnha nistgħu nixorbu fil-mixja tal-ħajja tagħna. Imma l-Appostlu jkomplu jikteb: **"madanakollu l-biċċa l-kbira minnhom lil Alla ma għoġbuhx għax ilkoll waqgħu mejta fid-deżert. Dan ġara b'eżempju għalina, biex ma nixxenqux għal ħwejjeġ ħżiena, bħalma xxennqu huma. Tmorrux wara l-allat foloz, kif għamlu xi wħud minnhom"** (vv 5-7).

Dan l-ikel u dan ix-xorb, mela, li minnu qed jitkellem l-Appostlu San Pawl b'riferenza għall-Ewkaristija, ma jistax la jgħaqqadna flimkien u wisq aktar ma' Kristu Ġesù jekk ħajjitna m'aħniex ngħixuha tajjeb. Fil fatt San Pawl hawnhekk jgħaddi biex isemmi lista ta' dnubiet, l-ewwel f'din il-lista huwa jimmarka l-idolatrija. Jekk inkomplu naqraw din l-Ewwel Ittra lill-Korintin, naraw kemm Pawlu jsemmi tant każi li jikxfu l-mod ħażin li bih kienu qegħdin jgħixu ħajjithom u jiċċelebraw l-Ewkaristija dawn l-insara fil-belt ta' Korintu. Huwa qawwi ħafna, mela, l-kliem ta' Pawlu: **"dan ġara b'eżempju għalikom."** Dan ifisser li aħna rridu nifthu għajnejna, nitgħallmu minn dak li għamlu oħrajn biex ma nagħmlux bħalhom.

Fil-fatt, wara li Pawlu jagħtina l-kliem ta' Ġesù fil-ġesti li għamel fl-aħħar ċena, huwa jkompli jgħid: **"Mela kull min jiekol il-ħobż jew jixrob il-kalċi tal-Mulej bla ma jixraqlu, ikun ħati tal-ġisem u d-demm tal-Mulej. Ha jgħarbel il-bniedem lilu nnifsu, imbagħad jiekol il-ħobż u jixrob il-kalċi"** (1Kor 11:27-28). Pawlu jagħlaq dan l-argument billi jwissina li min ikun qed jagħmel hekk, l-Ewkaristija minflok issir barka timbidel għalih f'ġudizzju: **"Min jiekol u jixrob bla ma jagħżel minn ikel ieħor il-ġisem tal-Mulej ikun jiekol u jixrob il-kundanna tiegħu stess"** (v.29).

Ejjew nieħdu dan il-kliem bis-serjetà! •

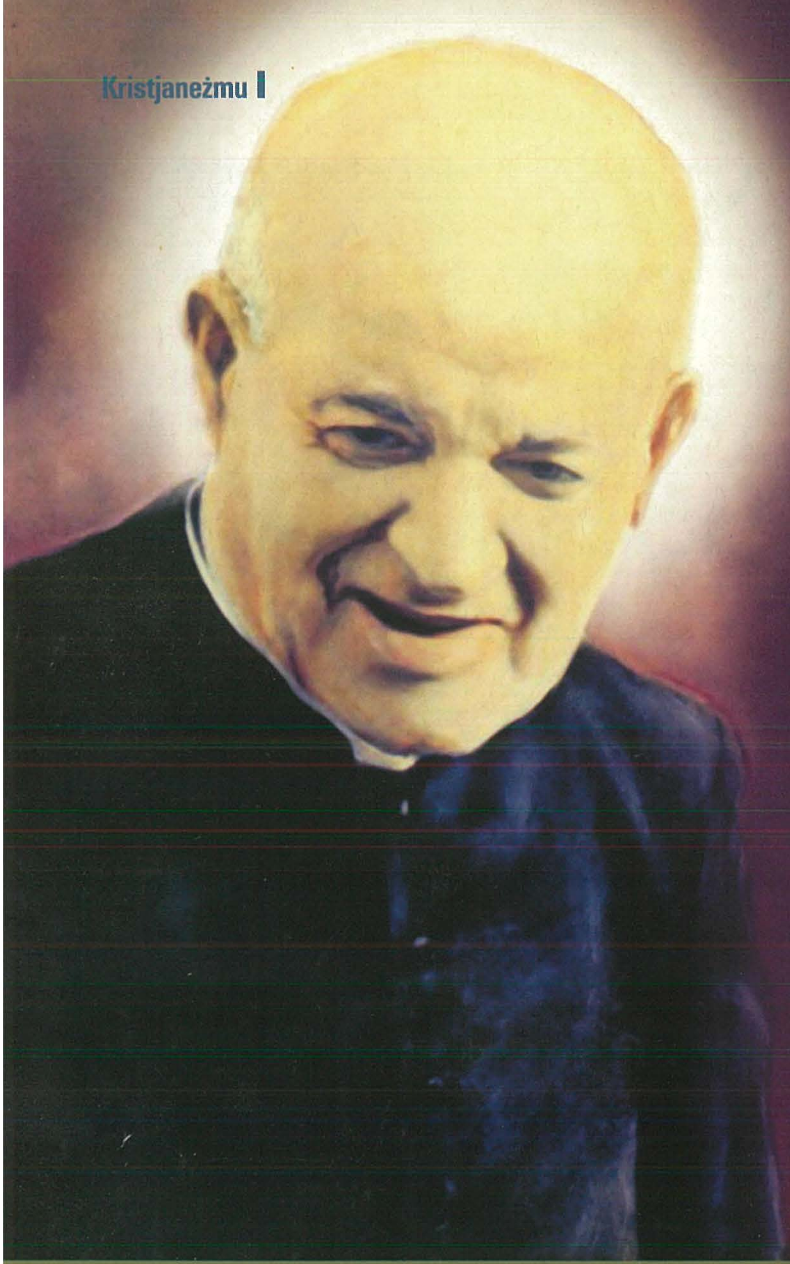

SALVE SANCTE GEORGI

9 TA' MEJJU
SENTEJN
MILL-KANONIZZAZZJONI

Salve Sancte Georgi
Verbi Dei praeco
Dux Catechistarum
Iesum ora pro nobis

Salve Sancte Georgi
Fidei apostole
Plebis consolator
Fortis intercessor

Salve Sancte Georgi
Cultor veritatis
Mitis humilisque
Iuvenum magister

Salve Sancte Georgi
Bone pastor gregis
Custos puerorum
Forma formatorum

Salve Sancte Georgi
Speculum pudoris
Scelerum bellator
Dulcisque confessor

Sliem għalik SanĠorġ
Ħabbâr tal-Kelma t'Alla
Gwida tal-katekisti
Itlob lil Ġesù għalina

Sliem għalik SanĠorġ
Appostlu tal-fidi
Konsolatur tal-poplu
Avukat qawwi quddiem Alla

Sliem għalik SanĠorġ
Kultur tal-verità
Umli u manswet
Għalliem taż-żgħażagħ

Sliem għalik SanĠorġ
Ragħaj twajjeb tal-merħla
Kenn għat-tfal kollha
Mudell tal-formaturi

Sliem għalik SanĠorġ
Eżempju ta' modestja
Għadu kbir tad-dnub
Konfessur tant ħelu

Nhar it-3 ta' Ġunju 2007, il-Papa Benedittu XVI ipproklama lil Dun Ġorġ Preca qaddis. Fl-omelija tal-kanonizzazzjoni tiegħu, il-Papa hekk iddeskriva lil Dun Ġorġ: "Ġorġ Preca kien ħabib ta' Ġesù u xhud tal-qdusija li tiġi minnu." Għall-Papa Benedittu li tkun midħla ta' Ġesù hija essenzjali biex tħabbru lill-oħrajn.

Salve Sancte Georgi *Magne praedicator* *Pacis divulgator* *Angele virtutum*	Sliem għalik SanĠorġ Predikatur mill-aqwa Promotur tal-paci Anġlu ta' kull virtù
Salve Sancte Georgi *Decus sacerdotum* *Miseris adiutor* *Pater taumaturge*	Sliem għalik SanĠorġ Glorja tas-sacerdoti Għajnuna ta' l-imsejknin Missier u tawmaturgu
Salve Sancte Georgi *Verbi Seminator* *Vere Papae fili* *Gloria Melitensium*	Sliem għalik SanĠorġ Bidwi li jiżra l-Kelma Tassew iben tal-Papa Glorja tal-Maltin
Salve Sancte Georgi *Serve Trinitatis* *Amans Deum vivum* *Cantor sanctitatis*	Sliem għalik SanĠorġ Qaddej tat-Trinità Maħbub ta' Alla l-Ħaj Għannej tal-qdusija
Salve Sancte Georgi *Vulnera adorans* *Soci Crucifixi* *Frater Carmelitis*	Sliem għalik SanĠorġ Adoratur tal-Pjagi Socju ta' l-Imsallab Ħu l-Karmelitani
Salve Sancte Georgi *Doctor recte prudens* *Quietis amice* *Servans mox silentium*	Sliem għalik SanĠorġ Għalliem rett u prudenti Ħabib ħerqan tal-kwiet Pront biex tħares is-skiet
Salve Sancte Georgi *Mundi peregrine* *Annuens Plaustrario* *Plostellum compellens*	Sliem għalik SanĠorġ Pellegrin f'din l-art Tobdi lit-tfajjel ckejken Lest biex timbotta l-karretta
Salve Sancte Georgi *Famule Mariae* *Vates mysteriorum* *Lucis propugnator*	Sliem għalik SanĠorġ Qaddej ta' Sidtna Marija Profeta tal-misteri Difensur tad-Dawl
Salve Sancte Georgi *Comes Evangelii* *Grate veniam petens* *Pauper coram Deo*	Sliem għalik SanĠorġ Ħabib ta' l-Evanġelu B'ħajr titlob lis-Sinjur maħfra Fqir quddiem Alla tiegħek
Salve Sancte Georgi *Divi Pauli fili* *Docens comitorum* *Papidum fundator*	Sliem għalik SanĠorġ Iben dehen ta' San Pawl Għalliem tas-socji tiegħek Fundatur tal-"papidi" ("ulied il-Papa")
Salve Sancte Georgi *Verbi Dei praeco* *Gloria Melitensium* *Iesum ora pro nobis*	Sliem għalik SanĠorġ Ħabbâr tal-Kelma t'Alla Glorja tal-Maltin Itlob lilĠesù għalina

TALBA

O Alla, int sejjaħt lissacerdot tiegħek, San Ġorġ Preca, għallministeru ta' levanġelizzazzjoni, agħtina nitolbuk li mħeġġin bittagħlim tiegħu u msaħħin bl-intercessjoni tiegħu, aħna wkoll naħdmu bla heda għas-saħħa taddinja u nħabirku biex jitkattar lgħadd ta ' dawk li jemmnu. B'Ibnek Gesu Kristu Sidna, li hu Alla u miegħek igħix u jsaltan flimkien ma' l-Ispirtu s-Santu, għal dejjem ta' dejjem. Amen.

Mill-Kitba ta' San Ġorġ Preca

"Oh kemm jenħtieg li wieħed iħabrek għat-tagħlim! Oh kemm ftit dawk li jinteressaw ruħhom biex jgħallmu, skars wisq it-tagħlim u għalhekk ftit huma li jgħożżu l-ħajja spiritwali! Xejn m'hu prezzjuż daqs kemm it-tagħlim li huwa l-għajn ta' kull ġid".

"Grazzi Sinjur Alla! Aħfirli Sinjur Alla!"

KAPAĊI NIĠBDU ĦABEL WIEĦED?

Fil-jiem ta' bejn il-5 u s-7 ta' Diċembru 2008, il-Gi. Fra Floriana organizza l-Live-in tal- Avvent fis-St Joseph Home, ir-Rabat. Għalija kienet l-ewwel esperjenza ta' live-in u nista' ngħid li kienet esperjenza li nibqa' niftakar tul ħajti kollha.

Dħalna l-Ġimgħa x'is-6:30pm u bdejna billi kilna xi ħaġa flimkien u wara l-ewwel sessjoni. Xi jiem qabel il-live-in, kull membru kien ta ritratt tiegħu, ta' meta kellu bejn 3 u 8 snin, lil-organizzatriċi tal-laqgħa. F'din is-sessjoni r-ritratti ngħataw numru u kull membru għażel numru minn dawn. Permezz ta' dan in-numru li għażilna ppruvajna naqtgħu min hi dik il-persuna fir-ritratt. Kienet sessjoni fejn ħadna gost flimkien għax fiha bdejna nsaħħu r-relazzjoni ta' bejnietna.

Spiċċajna dil-ġurnata billi għamilna adorazzjoni fejn permezz tagħha dħalna aktar fl-ispirtu tal-Avvent.

Il-ġurnata tas-Sibt kienet mimlija ħafna. Bdejna bit-talb ta' filgħodu, li ħadu ħsiebu żewġ membri tal-grupp. Wara li ħadna l-kolazzjon, bdejna bis-sessjonijiet li kienu mmexxija minn grupp li ġie mistieden apposta għal dan il-live-in, SPYS. Għamilna diversi sessjonijiet magħhom fejn ħdimna ħafna bħala grupp u b'hekk sirna nafu aktar lil xulxin għax kulħadd beda jaqsam l-opinjoni u l-ideat tiegħu. Qabel l-ikla ta' filgħaxija, kellna adorazzjoni oħra li din id-darba tmexxiet mid-direttur spiritwali tagħna Br Vince. Fiha konna vera miġburin u tlabna ħafna għal xulxin. Spiċċajna permezz tal-qrar li ġew jagħmlulna żewġ patrijiet, Patri Leslie OSA u Patri Josef OSA. Fl-istess ħin tal-qrar, kellna laqgħa nteressanti minn waħda mill-membri tal-kunsill. Din kienet bl-isem 'Ġirja mal-Bibbja.' Fiha kellna tisliba fejn kellna diversi mistoqsijiet dwar il-Bibbja u ridna nsibu r-risposta tal-tisliba mill Bibbja. Kulħadd wera entużjażmu f'din il-laqgħa u fiha tgħallimna diversi affarijiet ġodda.

Il-Ħadd kienet l-aħħar ġurnata tal-live-in. Bdejna bil-kolazzjon u wara kellna t talb ta' filgħodu mmexxi minn żewġ membri oħra tal-grupp. Imbagħad kellna sessjoni oħra li ġiet organizzata minn Br Vince u membru ieħor tal-kumitat. Fl-ewwel ġurnata tal-live-in tqassmitilna karta forma ta' ittra fejn kellna niktbu punti pożittivi fuq kulħadd u li mlejniha matul dawn it-tlett ijiem. Waqt din il-laqgħa kellna mmorru quddiem kull membru u ngħidulu l-punti pożittivi tiegħu/tagħha u mbagħad intuhom l-ittra bħala tifkira. Kienet sessjoni nteressanti għax mhux dejjem faċli tgħid lill-persuna x'tara punti sbieħ fuqha.

Permezz ta' din il-laqgħa komplejna nsaħħu r-relazzjoni tagħna għax kulħadd ra s-sinċerità f'ħaddieħor. Wara din is-sessjoni, Patri Josef OSA, laqgħa l-istedina tagħna u għamlilna quddiesa sabiħa, fejn ġiet akkumpanjata mid-daqq tal-kitarri u klarinett li ndaqqu minn xi membri tal-grupp. Wara kellna l-ikel u għalaqna b'evalwazzjoni tal-live-in, fejn fiha kulħadd wera x'punti għoġbuh u x'punti dejquh fil-live-in, biex b'hekk insaħħu dejjem aktar il-'Live-ins'. Fil-ħin tal-evalwazzjoni kulħadd ta lill-President tal-kunsill il-flokk li ħdimna fuqu fi gruppi f'dawn it-tlett ijiem li iktar 'il quddiem se jintgħażel biex ikun il-flokk tal-grupp tagħna, l-Gi.Fra Floriana. •

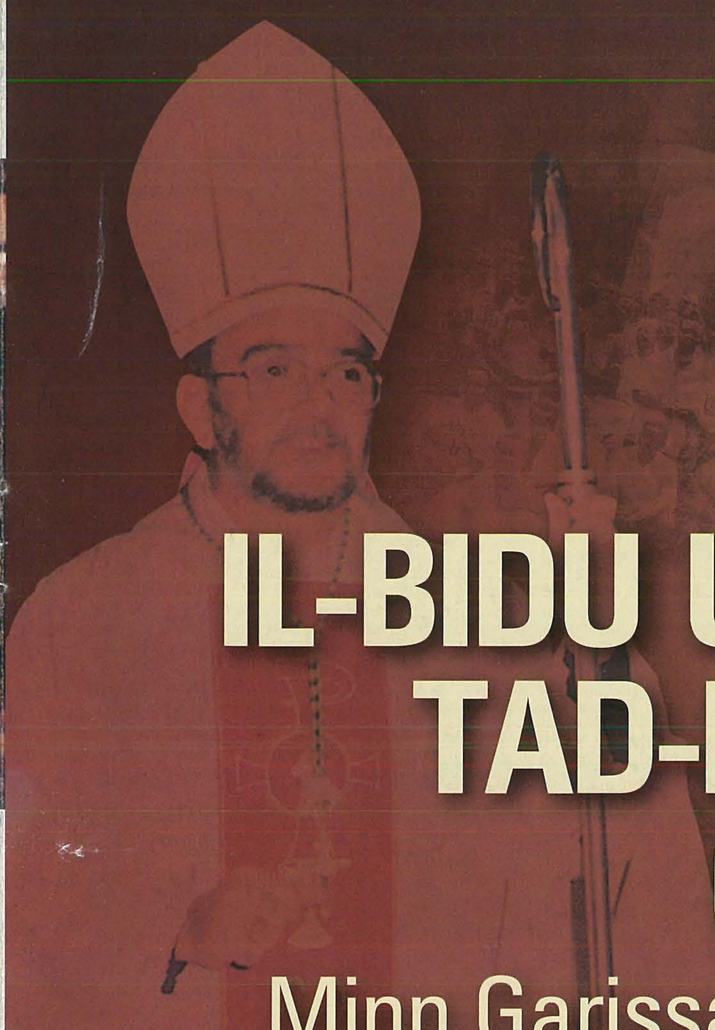

IL-BIDU U L-IŻVILUPP TAD-DJOĊESI TA' GARISSA (V)

Minn Garissa t-twaqqif tal-Ordni Kapuċċin fil-Kenja

Patri Pelaġju Bilocca OFMCap

Patri Pelaġju Bilocca ħadem bħala missjunarju fil-Kenja bejn is-snin 1977 u 1997 u kien għal diversi snin u bosta drabi Superjur tal-Missjoni. Kien huwa li beda t-trawwim tal-vokazzjonijiet Kenjani fl-Ordni; wara, oħrajn taw sehemhom u din il-ħidma kompliet tagħti ħafna frott. Sa mill-1996 il-Missjoni tal-Franġiskani Kapuċċini fil-Kenja saret Viċiprovinċja u xahrejn ilu ġie maħtur l-ewwel Viċiprovinċjal minn fost l-Aħwa tal-Kenja. Meta l-MinistruĠenerali tal-Kapuċċini żar il-Viċiprovinċja f'Ottubru li għadda radd ħajr lill-Provinċja ta' Malta għal dak kollu li sar u lil kull min ħadem hemmhekk. F'din is-sensiela ta' artikli fl-okkażjoni tal-35 sena li l-Aħwa Kapuċċini ilhom fil-Kenja u l-25 sena mill-Ordinazzjoni Episkopali ta' Huna l-Isqof Pawlu Darmanin, l-ewwel Isqof ta' Garissa, Patri Pelaġju jagħtina tagħrif dwar il-Bidu u l-Iżvilupp tat-Twaqqif tal-Ordni Franġiskan Kapuċċin fil-Kenja u l-esperjenza tiegħu f'din il-ħidma.

Ħamsa u tletin sena ilu konna fdati bil-Missjoni ta' Garissa fil-Kenja. Wieħed mir-rigali kbar li tana Alla kien li xettilna l-Ordni tagħna f'dak il-pajjiż. Bħal kull bidu ieħor, ix-xogħol ma kienx ħafif u d-diffikultajiet kienu enormi: 'il bogħod, l-ambjent, il-klima, il-kultura u elf ħaġa oħra kienu kontra tagħna. Iżda Alla veru ried l-Ordni Franġiskan Kapuċċin fil-Kenja. L-ewwel żewġ żgħażagħ li ġew mħarrġin u mħajjra joqogħdu magħna kienu mill-Parroċċa ta' Hola. Kienu jiġu mgħallma u mħejjija bis-serjetà. Peress li f'Hola ma kellniex la fejn inżommuhom u lanqas fejn inħarġuhom, għamilna arranġamenti mal-Kapuċċini tat-Tanzanija biex nibgħatuhom għandhom u jħarrġuhom huma. Meta kellna kollox lest biex jitilqu, deher wieħed minnhom kollu ferħan, liebes pulit u eleganti. Mistoqsi għala hu hekk pulit, wieġeb u qal li sejjer jara l-mara li xtralu (!) missieru. Ftit ġranet wara, insibu mara b'tarbija f'idejha tistenna. Meta staqsejnieha xi trid, irrispondiet: **"Biex tgħidu lil żewġi li se jidħol magħkom biex jagħtini xi ħaġa izjed biex immantni lil dan ibni"**. Tistgħu taħsbu l-qtieħ il-qalb! Għall-Afrikani l-akbar problema hi l-kontinwazzjoni tal-familja.

Il-ħidma missjunarja tagħna fil-Kenja esprimiet ruħha bil-mod il-mod f'ħidmiet pastorali, soċjali u vokazzjonali. Konna nsejħin biex bħal Kristu nagħtu kull xorta ta' għajnuna lin-nies fid-diversi ħtiġiet tagħhom waqt ġuħ, mard, nixfa, nuqqas ta' skejjel u faċilitajiet ta' saħħa. GħaxĠesù, l-ewwel missjunarju, hekk għamel biex iwassal l-Aħbar it-Tajba. Flimkien ma' din il-ħidma, il-missjunarji kollha, kullimkien f'Garissa, wettqu din il-ħidma bil-qawwa kollha. Imma huma ngħataw ukoll għal kull ħidma pastorali u formazzjoni tal-komunitajiet insara. U meta wasal il-waqt bdejna ħidma wkoll biex inrawwmu vokazzjonijiet lokali biex kif trid il-Knisja jkunu huma nfushom li jkomplu l-ħidma ta' evanġelizzazzjoni fost nieshom.

L-EWWEL ŻGĦAŻAGĦ

Fil-Kenja hemm fuq sebgħin tribù, kollha bil-lingwa, djalett u t-tradizzjonijiet tagħhom. Minn dawn trid tifforma t-tribù tal-Mulej! Alla kellu l-pjan tiegħu għalina; mexxiena Hu. Laqqagħna ma' żgħażagħ oħra li ma kienux minn Garissa u rġajna bdejna mill-bidu. Iż-żgħażagħ magħżula urew huma wkoll kuraġġ u determinazzjoni. Fil-bidu tant kien hemm qtiegħ ta' qalb li ħafna kienu konvinti li fi ftit ġimgħat żgur jisfaxxa kollox

Imma l-problemi fihom it-tajjeb tagħhom ukoll. Il-problemi joħorġu wkoll it-tajjeb ta' kull wieħed. Fuq kollox Alla kien magħna. San Franġisk ħadna f'idejh u l-ewwel erba' żgħażagħ: Andrew Mwaura, Michael Ngethe, Andrea Osoro u John Maingi

f'Settembru 1980, ġew f'Garissa jgħixu magħna sabiex jitħejjew għall-ħajja Franġiskana Kapuċċina. It-tliet żgħażagħ urew ħeġġa u rieda soda. Li ma kienx hekk żgur li kollox kien jieqaf. F'Novembru 1982 dawn l-erba' żgħażagħ twasslu għand il-Kapuċċini fit-Tanzanija, li dak iż-żmien kienet Viċiprovinċja mmexxija mill-Patrijiet Svizzeri u li kienu tassew organizzati. Hemm huma bdew il-postulandat proprju tagħhom. Tnejn minn dawn l-ewlenin vokazzjonijiet illum huma saċerdoti u kellhom diversi karigi fil-Viċiprovinċja tal-Kenja. Minn dak iż-żmien 'l hawn, kull sena baqa' jkollna numru sabiħ ta' postulanti li jkunu jixtiequ jħaddnu l-Ordni tagħna. Illum il-postulandat isir kollu fil-Kenja taħt tmexxija ta' diretturi Kapuċċini Kenjani ġo kunvent tagħna li qiegħed fir-raħal ta' Umoja ftit il-barra minn Mpeketoni.

Dan kien fiż-żmien li Patri Frans Baldacchino kien Superjur tal-Missjoni. Hu kien ħa ħsieb jiġbor il-fondi meħtieġa għal bini ta' post kbir. L-art li kellna kienet madwar 10 acres, ħafna minnha art tajba għall-biedja u din fil-fatt tipproduċi biż-żejjed għal manteniment tal-istess postulanti. Id-disinn tal-pjanta sar minn Patri Taddew Schembri u l-bini tal-post ħa ħsiebu Patri Ilarju Abela sakemm tlesta fl-1989. Il-post kien ġie nawgurat fil-5 t'Awwissu 1990 mill-Provinċjal Patri Franġisku Azzopardi. Wara l-omelija tiegħu, l-Provinċjal laqa' sitt żgħażagħ, li minn Garissa ġew trasferiti għal Umoja bħala postulanti. Hekk baqa' jsir kull sena u qed jintlaħaq l-iskop li għalih inbena dak il-kunvent li jaqdi l-Viċiprovinċja fit-trawwim tal-aspiranti għall-Ordni.

L-ikbar rigal li stajna nagħtu lill-Knisja żgħażugħa tal-Kenja, li fl-1989 iċċelebrat l-ewwel ċentenarju tal-fidi kattolika, hi l-kariżma reliġjuża tagħna.

Il-Kardinal Maurice Othunga, Arċisqof ta' Nairobi, li miet ftit ilu, kien iħobb jgħid li Ordni Reliġjuż hu rikkezza għall Knisja fil Kenja.

ANNIVERSARJI GARISSA, IL-KENJA

Tajjeb li hawn jingħad li jeżisti ftehim bejn il-Kapuċċini tal-Kenja, tat-Tanzanija u taż-Żambja biex il-Postulandat u l-ewwel trawwim isir fil-pajjiż tal-individwu, imbagħad in-novizzjat isir Kasita, fit-Tanzanija, l-istudji tal-Filosofija jsiru fil-Kulleġġ San Bonaventura taż-Żambja waqt li t-Teoloġija ssir fis-Seminarju Inter-Reliġjuż li hemm f'Lang'ata, Nairobi, fil-Kenja. Fil-Kenja hemm Seminarju apposta għar-Reliġjużi kollha, li fih jilqa' wkoll studenti Reliġjużi minn diversi pajjiżi. Dan hu magħruf għat-tagħlim tajjeb u sod li jingħata fih u għalhekk huwa affiljat mal-Università Urbanjana, f'Ruma. Barra dan hemm ukoll l-Università Kattolika għall-Afrika tal-Lvant fejn jista' wkoll isir studju aktar għoli u akkademiku u fejn ukoll kien jgħallem Patri Manwel Barbara tagħna fid-Dipartiment tal-Morali, waqt li Patri Publiju Mair kien jgħallem u kien ukoll fl-amministrazzjoni tal Istitut Inter reliġjuż imsemmi li huwa mmexxi mill-Missjunarji tal-Consolata.

L-EWWEL PROFESSJONI RELIĠJUŻA U ORDINAZZJONI

Kien jum ta' ferħ kbir meta tnejn mill-ewwel grupp ta' postulanti spiċċaw in Novizzjat u nġibu l Kenja mit-Tanzanija biex jagħmlu f'pajjiżhom l-ewwel Professjoni Reliġjuża tagħhom. Il-funzjoni saret fil-beraħ nhar it-3 ta' Marzu 1985 fil-parroċċa ta' Mpeketoni u tmexxiet mis-Superjur Regolari ta' dak iż-żmien, Patri Frans Baldacchino.

Fil-Kenja ebda quddiesa ma tieħu inqas minn sagħtejn, allura mmaġinaw kemm damet funzjoni tant solenni. Imma ħadd ma ddejjaq u ħadd ma għejja u ħadd ma telaq. Wara l-funzjoni saret ikla kbira għal kulħadd quddiem id-dar tal-patrijiet. Hi użanza f'ħafna nħawi fl-Afrika li kull min jieħu sehem fiċ-ċerimonja ikun mistieden ukoll għal ikla.

Okkażjoni oħra ta' ferħ kbir li wettqet il-ħolma tagħna kienet l-ordinazzjoni saċerdotali tal-ewwel żewġ djakni Kapuċċini Kenjani: Andrew Mwaura u Andrea Osoro. Il-funzjoni saret ukoll fil-beraħ, fil-belt industrjali ta' Ruiru, li hi wkoll parroċċa fdata lilna l-Kapuċċini. Il-funzjoni tmexxiet mill-ewwel Isqof Kapuċċin fil-Kenja, Mons. Pawlu Darmanin. U saret f'din il-parroċċa għax wieħed mill-ordinandi kien trabba fiha u ommu, li hi Terzjarja Franġiskana, hi attiva ħafna. Il-ferħ tal-poplu kien fenominali. Kif ukoll fraħna aħna l-patrijiet meta rajna l-frott tal-ħidma u s-sagrifiċċju tagħna. Il-Kapuċċini kollha li kienu l-Kenja dak iż-żmien ħadu sehem fil konċelebrazzjoni. Wara l funzjoni, l-ikla

tradizzjonali għal kulħadd ma naqsitx. Imma fil-ferħ tagħhom in-nies kienu aktar moħħhom biex jiżfnu u jkantaw u kontinwament jerfgħu liż-żewġ saċerdoti ġodda.

Biex dawn l-Aħwa Kapuċċini waslu sa hawn ġew mogħtija formazzjoni sħiħa kif titlob l-knisja u kif jitolbu l-Kostituzjonijiet tagħna, kemm bħala reliġjużi kif ukoll bħala saċerdoti. It-tħejjija akkademika tingħata fil-Kulleġġ Inter-Reliġjuż li hemm Lang'ata, kif ġa semmejt. Il-boroż ta' studju li diversi benefatturi Maltin u Għawdxin bagħtulna kienu mezz effikaċi biex stajna mmantnu u nedukaw lil dawk iż-żgħażagħ Kenjani. Ibqgħu ċerti li l-benefatturi għandhom sehem kbir fil-ħajja reliġjuża ta' dawn ħutna u fl-apostolat li huma jwettqu.

Aħna l-Kapuċċini konna minn ta' quddiem li ħadna sehem fit-tfassil u fl-organizzazzjoni ta' dan is-Seminarju li jiġbor fih studenti minn madwar 60 Ordni u Kongregazzjoni reliġjuża. L-istudenti tagħna, bħal studenti ta' Ordnijiet oħra, għandhom residenza separata għalihom u tinsab relattivament viċin tas-Seminarju Inter-Reliġjuż fejn imorru għall-lezzjonijiet tagħhom. Sakemm tlesta dan is-Seminarju, konna residenti f'dar mdaqqsa mikrija minn għand il-familja Chege. Imma billi n-numru tal-istudenti tagħna kiber, allura għamilna arranġamenti mal-patrijiet Franġiskani Konventwali biex l-istudenti tagħna jingħaqdu ma' tagħhom sakemm titlesta d-dar tagħna.

Dan il-post spazjuż u arjuż nbena wkoll bit-tħabrik ta' Patri Frans Baldacchino, bil-għajnuna tal-KurjaĠenerali, ta' bosta Provinċji Kapuċċini oħrajn flimkien ma' tant benefatturi Maltin u Għawdxin. Id-disinn u l-pjanti saru mill-perit Taljan residenti l-Kenja, Giovanni Sardelli, fuq art mogħtija lilna minn Francis u Teresina Chege waqt li Patri Publius Cassar tħabat biex iġib il-permessi meħtieġa f'qasir żmien.

Din id-dar tlestiet fl-1990 meta l-patrijiet u l-istudenti marru fil-bini l-ġdid fl-Għid ta' 1990; imbagħad ġiet

ANNIVERSARJI GARISSA, IL-KENJA

imbierka u inawgurata min-Nunzju Apostoliku fil-Kenja, l-E.T. Mons. G. Faccani fil-15 t'Awissu 1990.

Mindu tlesta dan is-Seminarju, ħarġu minnu għaxriet ta' saċerdoti Kapuċċini. Illum diversi minn dawn ħutna jokkupaw karigi importanti fl-istess Viċiprovinċja. Uħud minnhom ukoll intbagħatu għal korsijiet specjalizzati. Oħrajn studjaw fl-Università Gregorjana u Universitajiet Pontifiċji f'Ruma minn fejn akkwistaw gradi akkademiċi bl-unuri kollha. Fl-inħawi ta' Lang'ata hemm ukoll l-Università Kattolika tal-Afrika tal-Lvant (C.U.E.A.) li semmejna qabel u fejn uħud jkomplu jispeċjalizzaw l-istudji tagħhom. Il-futur tal-Ordni tagħna fil-Kenja jipprometti ħafna u hija t-tama li l-Aħwa Kenjani jkomplu fejn ħallew l-Aħwa Kapuċċini Maltin. Sfortunatament, wieħed mill-aħwa li studja u ħa l-lawrija f'din l-Università (Patri George Oduol) miet f'qasir il-għomor, eżatt kif spiċċa l-kors.

MINN KUSTODJA GĦAL VIĊIPROVINĊJA

Ħafna drabi l-frott ta' ħidma missjunarja aktarx ma jidhirx. Wisq inqas ma jidhirx l-għaraq u dmugħ tagħhom. Il-bidu tal-Ordni Kapuċċin fil-Kenja hi storja tensa u twila u mżewqa. Imma hemm tama għall-ġejjieni. L-ebda stampi jew ċifri ma huma biżżejjed biex juru jew jispjegaw il-ħidma fejjieda li saret matul is-snin. Il-patrijiet li ħadmu hawn, ħadmu b'fiduċja sħiħa f'Alla u taw sehemhom biex f'dawn l'inħawi tinbena Knisja ħajja, u b'saħħitha għall-qadi tal-Knisja kollha, imma b'mod speċjali fil-Kenja.

Frott ta' dan l-iżvilupp kollu u tan-numru tal-Aħwa Kapuċċini Kenjani dejjem jiżdied deher fis-Sitt Kapitlu Ordinarju Elettiv tal-Kustodja tal-Kenja, li kien sar fil-bidu ta' Frar 1993. Dakinhar ġiet mistħarrġa l-possibbilità li l-Kustodja ssir Viċiprovinċja. Tliet snin wara, f'Jannar 1996, saret viżta formali lill-Aħwa fil-Kustodja tal-Kenja mill-MinistruĠenerali ta' dak iż-żmien, Patri John Corriveau. Dan kien akkumpanjat mid-DefiniturĠenerali għall-Afrika P Patri Taddeus Ruwa'ichi u l-Provinċjal ta' Malta, Patri Philip Cutajar. Wara li daru l-Missjoni kollha u tkellmu ma' kull individwu, huma wrew apprezzament għall-iżvilupp kbir li sar u l-ħidma sfieqa li twettqet u raw il potenzjal li hemm għal aktar progress.

Il-MinistruĠenerali kellem lil Aħwa miġbura għal dik l-okkażjoni fid-dar tagħna ta' Westlands, u esprima s-sodisfazzjon tiegħu għal dak kollu li kien sar sa mill-wasla tal-ewwel missjunarji Maltin fl-1974.

Qal li kien kuntent ħafna bil-progress milħuq, u awgura li nkomplu mexjin 'il quddiem. Aktar tard, l-Aħwa ġew infurmati li d-DefinitorjuĠenerali approva li l-Kustodja tal-Kenja ssir Viċiprovinċja.

Din ġiet imwaqqfa uffiċjalment fit-3 ta' Lulju 1996. Mexxa ċ-ċerimonja tal-proklamazzjoni d-Definitur Ġenerali għall-Afrika Patri Thaddeus Ruwa'ichi, fil-preżenza ta' diversi Isqfijiet, fosthom l-Isqof Pawlu Darmanin, awtoritajiet ċivili, ħafna ħbieb u benefatturi. Inqara d-Digriet tat-Twaqqif tal-Viċiprovinċja u tal-ħatra ta' Patri Manwel Barbara bħala l-ewwel Viċiprovincjal tal-Aħwa Kapuċċini fil-Kenja. Fil-ġimgħa festi li saru f'dik l-okkażjoni, kienet saret laqgħa għat-Tliet Ordnijiet Franġiskani u l-Professjoni Solenni ta' erbgħa Aħwa Kapuċċini Kenjani. L-għada tat-tħabbira tal-Viċiprovinċja kienet saret kkonċelebrazzjoni mmexxija mill-Kardinal Maurice Otunga, l-Arċisqof ta' Nairobi.

Is-Superjur tal-Patrijiet Kapuċċini għal bosta snin kien jgħix l-bogħod ħafna min-Nairobi, il-belt kapitali. Sas-sena 1981, is-superjur li kien jinħatar kien jibqa' fejn ikun sabiex l-aktar, minħabba nuqqas ta' missjunarji, kien jista' jkompli ħidma fejn kien. Imma mbagħad aktar ma għadda ż-żmien u l-Aħwa l-aktar lokali komplew żdiedu, bdiet tinħass il-ħtieġa li s-Superjur ikun jgħix f'Nairobi fejn ikollu wkoll uffiċċji u amministrazzjoni Ċentrali. Kien f'Nairobi li fl-1985 sar il-Kungress Ewkaristiku Internazzjonali li għalih ħa sehem l-istess Papa Ġwanni Pawlu II. Wara dan, l-istess Papa żar darbtejn oħra l-Kenja. Patri Ġorġ Bezzina meta kien Superjur tal-Missjoni akkwista dar żgħira f'Westlands, Nairobi. Wara nħasset il-ħtieġa li d-dar tkun irranġata u mkabbra. Fil-fatt llum din id-dar hi l-Kurja tal-Viċiprovincjal fil-Kenja, isservi għal ħafna attività u fiha nilqgħu lil dawk kollha li jiġu jħabbtulna l-bieb. Diversi qassisin, patrijiet u sorijiet jiġu jfittxuna għal-qrar. Ħafna kienu jżommuna bħala missjunarji fost il-missjunarji.

F'din l-okkażjoni li fiha l-Provinċja qed tiċċelebra dawn l-anniversarji

- tal-wasla fil-Kenja tal-ewwel Kapuċċini minn Malta,
- tal-ħatra tal-Isqof Pawlu Darmanin,
- tat-twaqqif tad-Djoċesi ta' Garissa u
- l-ħidma twila tul dawn is-snin kollha u fuq kollox
- it-twaqqif tal-Ordni Franġiskan Kapuċċin inħossuna grati ħafna lejn Alla u lejn tant ħbieb u benefatturi b'mod speċjali l-qarrejja tad-Dawl Franġiskan li kienu magħna dejjem tul dawn is-snin kollha u f'dawn l-avvenimenti kollha. •

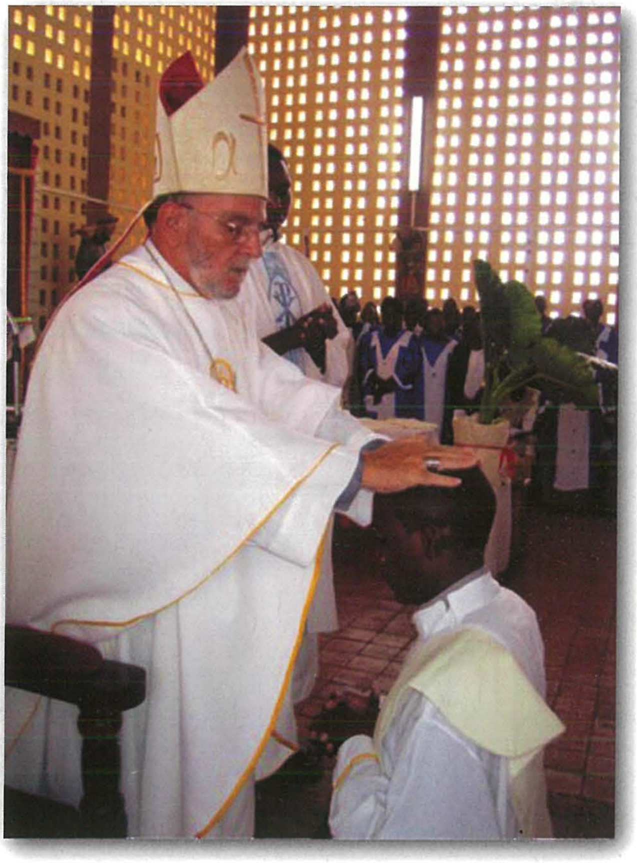

"Ċekken lilu nnifsu billi obda sal-mewt" (Fil 2:8)

Min hu l-ubbidjenti? Mt 7:21; Lq 6:46

"min jagħmel ir-rieda ta' Missieri li hu fis-smewwiet".

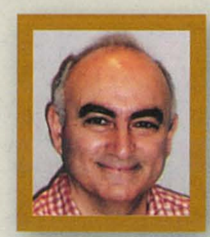

Alla jkellimna mhux biex jikkmandana (għalkemm għandu s-setgħa biex jagħmel dan). Alla jkellimna biex jiggwidana, biex jgħinna ninbidlu f'Ibnu. Hemm żewġ tipi ta' ubbidjenza:

- **l-ubbidjenza għall-Patt** (il-Kmandamenti tat-Testment il-Qadim u tal-Ġdid
- **l-ubbidjenza għas-sejħat personali**

- Obdi sabiex tifforma ħajtek
- Obdi biex tegħleb it-tentazzjoni
- Obdi biex tkun taf il-moħħ ta' Missierek
- Obdi biex isservi lil ħutek

ĠESÙ HU L-MULEJ!

Mulej, Sinjur, Sid. Aħna hekk insejħulu. Is-Sid hu propjetarju. Ġesù hu l-Kyrios. Aħna d-doulos (qaddejja f'sens Evanġellku). Aħna tiegħu, propjetà tiegħu!

X'jimplika dan? Nisimgħu sew lilna nfusna meta nkantaw: **"dil-qalb, dal-moħħ, dal-ġisem, dir-ruħ, irrid nagħtik o Mulej"**. Il-ħin, it-talenti, l-inkwiet, il-ferħ, il-mard, is-saħħa, ir-rebħiet, is-suċċessi, it-telfiet, il-fallimenti, ix-xogħol, id-divertiment, il-ġid materjali, il-familja, il-ħbieb, il-passatemp, l-imgħoddi, l-issa u l-ġejjieni. Aħna kollna tiegħu!

L-ubbidjenza tagħna lejn Ġesù hi kompleta meta mmorru l-ġenna. Sa dakinhar, misjuqa mill-Ispirtu s-Santu, nimxu b'ħilitna kollha u bid-dgħufija tagħna fuq il-passi tiegħu biex inħobbu lil Alla b'qalbna kollha, b'moħħna kollu, b'saħħitna kollha u b'ruħna kollha.

X'TIP TA' UBBIDJENZA?

Mhux ta' skjav!

Ta' wlied maħbuba, ta' ulied ħielsa li jagħżlu li jridu jobdu.

L-isfida hi l-għażla tas-Sid

Mt 6:19-24:
żewġ teżori

żewġ kundizzjonijiet (dlam jew dawl)

żewġ sidien

LIL MIN SE NAQDU/NOBDU?

Lil Alla ta' Ġesù Kristu?

Jew xi alla ieħor?: partit politiku, każin, passatemp, drawwa (versus tibdil/ tiġdid), ġid materjali, rabta ma' xi mexxej...? Liema hu t-teżor tiegħek li fih issib is-sigurtà, il-faraġ, it-tama?

L-attitudni ubbidjenti tal-fariżew li kkundanna Ġesu kienet legaliżmu?

L-attitudni ubbidjenti tan-nisrani hi l-fedeltà lejn is-Saltna ta' Alla!

L-ubbidjenza tad-dixxiplu lejn Ġesù hi s-sottomissjoni totali tal-persuna sħiħa għall-Mulej u l-pjanijiet tiegħu.

L-ubbidjenza ta' Ġesù hi l-mudell tagħna: "jiena dejjem nagħmel dak li jogħġob lilu" (Ġw 8:29).

KONKLUŻJONI: IL-FROTT TA' L-UBBIDJENZA

Ġw 14:21.23: **"Min iżomm il-kmandamenti tiegħi u jħarishom, dak hu li jħobbni, u min iħobb lili jħobbu wkoll il-Missier, u jiena wkoll inħobbu u nurih lili nnifsi ... Jekk xi ħadd iħobbni, iħares kelmti u Missieri jħobbu u aħna niġu u ngħammru għandu"** •

L-AZZJONI STRAORDINARJA TAX-XITAN (4)

ID-DIXXERNIMENT(V)

F'dan l-artiklu se nkompli nitkellem fuq il-manifestazzjonijiet li wieħed jistenna li jista' jkollu minn persuna maħkuma mix-xitan.

Dun Gabrijel Amorth li ilu għal aktar minn 50 sena eżorċista ġewwa Ruma, jirrakkonta li omm ta' żagħżugħ kienet qiegħda tkellmu dwar l-imġiba stramba ta' binha. F'ċerti mumenti binha kien jesprimi rabja kbira u għajjat, jidgħi u mbagħad, wara xi ħin, jikkalma u lanqas biss jiftakar dak li jkun għadda mingħalih. Iżda l-problema kienet li dan binha ma kienx jitlob u ma kien qatt se jaċċetta li jmur għand xi saċerdot biex jitlob miegħu. Darba waħda, waqt li binha kien fil-garaxx tiegħu, għax kien jaħdem bħala mekkanik, din l-omm ħadet xi ħwejjeġ minn tiegħu u marret għand saċerdot biex jagħmel talba fuqhom u jroxxhom bl-ilma mbierek. Hekk kif ġie lura mix-xogħol, it-tifel inħasel u libes dawk il-ħwejjeġ. Imma wara xi ħin, ħassu skomdu u qabad u libes il-ħwejjeġ maħmuġin tax-xogħol mingħajr ma qal xejn. Minn dakinhar qatt ma reġa' libes dawk il-ħwejjeġ u lanqas biss riedhom fil gwardarobba tiegħu. Dan il-fatt wera aktar biċ-ċar il-bżonn li dan il-ġuvni jiġi sottomess għall-eżorċismi.

- Il-persuna jista' jkollha reazzjonijiet vjolenti ħafna ta' aggressività anki meta fil-fatt dak ma jkunx il-karattru tagħha. Dan jiġri mod speċjali meta xi ħadd jitlob magħha jew iberikha. Il-persuna tista' tkisser, tidgħi u twaddab oġġetti lejn min ikun preżenti. Dan kollu jista' jiġri anki jekk fil-fatt it-talb ma jingħadx verbalment, imma biss mentalment. Ħafna drabi jiġri li meta l-persuna tiġi għan-normal ma tiftakarx iżjed dak li jkun ġara.

In-normi tat-Titulus XII De exorcizandis obsessis a demonio tar-Ritwal Ruman, iħallu miftuħa l-possibbilità ta' manifestazzjonijiet oħra barra dawk imsemmija. Huwa jgħid: **"u fenomeni oħrajn ta' dan it-tip li aktar ma jkunu numerużi aktar jagħtuna ħjiel ċar tal-azzjoni straordinarja tax-xitan"** (n.3). Għalhekk f'dan l-artiklu se nibda' nagħti xi eżempji ta' fenomeni li seħħew waqt l-eżorċiżmu u f'mumenti ta' kriżi li minnhom jgħaddu l-persuni maħkuma mix-xitan, miġbura mill-esperjenza ta' diversi Eżorċisti tul is-snin:

- Il-persuna tista' taqa' fi speċi ta' raqda profonda u minnha tibda' toħroġ ċerta rabja jew qilla filwaqt li l-wiċċ jibda' jitlef in-naturalezza tiegħu.
- L-għajnejn jidhru ħomor nar jew kontinwament miftuħa mingħajr qatt ma jteptpu. Kultant anki jidhru kompletament bojod mingħajr il-ħabba tal-għajn.
- Tinbidel il-ħxuna u t-tonalità tal-vuċi.
- Permezz tal-ġesti tal-idejn u tas-swaba, il-persuna tagħmel sinjali li jintużaw mis-sħaħar jew minn gruppi eżoteriċi u okkulti. Tista' tisfida lil dawk preżenti permezz tal-ponnijiet magħqudin.
- Jekk dawn is-sinjali jseħħu waqt l-eżorċismu, il-persuna tinsulenta u tipprova taħbat għall-eżorċista jew għal xi ħadd minn dawk preżenti.
- Kultant ma' dawn il-manifestazzjonijiet ikun hemm ukoll remettar jew ragħwa mill-ħalq.
- Il-persuna jista' jkollha wkoll, għal xi waqtiet, deformazzjoni ta' membri tal-ġisem bħal: jitwalu l-idejn jew ir-riġlejn jew is-swaba.
- Il-persuna tagħmel ġesti u ħsejjes jixbħu lil tal-annimali: inbieħ bħal klieb, għajjat bħal-lupu, qbiż bħal qtates, ġiri fuq l-idejn u s-saqajn, tkaxkir bħas-sriep u oħrajn.
- Tista' tirremetti oġġetti bħal-labar, imsiemer, biċċiet ta' ktajjen, ġebel, troffi ta' xagħar, biċċiet ta' drapp, ħoloq u oġġetti oħra varji. Dawn ikunu l-oġġetti li fuqqom ikun sar il-magħmul. Ħafna drabi joħorġu mill-ħalq, imma dan ma jfissirx li fil-fatt ikunu fl-istonku tal-persuna, imma dawn jiġu materjalizzati fil mument li joħorġu mill-ħalq. Għalhekk il-persuna ma tiġrilix ħsara fiżika. Meta jseħħ dan ikun ifisser li l-persuna qed tagħmel passi 'il quddiem lejn il-ħelsien sħiħ tagħha.

L-Omm

Mejju huwa x-xahar tal-Madonna; Mejju huwa wkoll ix-xahar li matulu nfakkru Jum l-Omm. Ta' kull sena aħna niddedikaw jum lil dik il-kreatura tant għażiża u maħbuba li ġabitna fid-dinja, rabbietna bl-ikbar għożża u min jaf x'għamlet sakemm ratna mmiddu l-ewwel passi tagħna! Mhux biss, imma wara li rabbietna, baqgħet issus warajna lesta dejjem biex tgħinna nterrqu fost tant ħotob u tlajja li toffrielna l-ħajja ta' madwarna.

Ta' dan kollu aħna ma nħossuna xejn ħlief grati lejha! Dwar dan xtaqt nieħu spunt minn pubblikazzjoni mensili, **"Il-ħbieb lsejħu"** li joħorġu l-membri tal-Museum tan-Nadur (Qasam subien). L-istorja li se nirrakkuntalkom iġġib l-isem **"Kellhom minn tal-ħmir"**. Araw x'jidhrilkom minnha!

Marija kienet armla li tħobb b'imħabba kbira lit-tliet uliedha subien. Tbakkar u tisħar biex ma jkun jonqoshom xejn.

It-tfal kienu ħawtiela. L-għelieqi tagħhom dejjem mimlija ġid. Wara nofs ta' nhar xogħol fir-raba kienu jiġu lura d-dar, jintasbu mal-mejda u jieklu dak li ommhom tkun ħejjitilhom. U l-istess kienu jagħmlu fil-għaxija.

Iżda darba, meta l-ulied waslu għall-ikla ta' nofsinhar, flok ikla sħuna bħas-soltu, sabu biss ftit tiben mqiegħed f'kull platt li kien hemm fuq il-mejda!

"Ma, mela ħsibtna ħmir!" staqsa l-kbir b'ton iebes.

"Ħsibt li għandkom minn tagħhom għax dawk jieklu li tpoġġilhom quddiemhom u qatt ma jħossu li għandhom iroddu ħajr lil min iqegħidulhom quddiemhom. U billi intom qatt ma tgħiduli xejn wara li tieklu, ħsibtkom bħal ħmir... tikkuntentaw bit-tiben."

Ħrafa... iżda b'tagħlima reali. Kemm ulied jersqu lejn il-mejda, jieklu u jitilqu 'l barra bla ma jindenjaw jgħidu grazzi jew prosit lil ommhom! Kulħadd jieħu gost b'kelma ta' radd il-ħajr. Ħlas żgħir għal tant sigħat ta' xogħol.

Għax x'jiswa li f'Jum l-Omm nagħtuha rigal sabiħ, imbagħad ma nurux apprezzament għal ħidmietha tul is-sena!

Tassew li l-Omm iktar tapprezza xi kumment sabiħ u f'waqtu milli xi oġġett materjali li żmienu jgħaddi u jintesa ma' tant oħrajn. Kemm aħna neqsin minn dawn il-kumplimenti li ma jiswewx u la flus u lanqas tbatija biex tlissinhom, imma kemm iħennu l-qalb ta' min jismagħhom!

Żgur li mhemmx qalb ikbar minn tal-omm. Din dejjem lesta biex tagħder, tħenn u taħfer lil uliedha. Fiha, min-naħa l-oħra, l-ulied isibu l-kenn, il-faraġ u s-serħan. F'waħda mill-poeżiji tiegħu, it-tabib Rużar Briffa jistqarr u jsaħħaħ dan il-ħsieb. Hu ma jridx ikidd lil ommu bin-niket u d-dwejjaq tiegħu, iżda għandha jrid jirrikorri biex isib il-hena tiegħu. U għalhekk fl-aħħar żewġ strofi tal-poeżija tiegħu

'Lil Ommi', nisimgħuh jgħidilha:

Aħjar hekk, omm, aħjar le taf li jiena
tlift l-hena kollu, sfajt għajjien, imdejjaq,
xbajt minn did-dinja, dinja fejn l-għarwiena
ħadd ma jlibbishom, ebda mard jitfejjaq.

Aħjar hekk, omm, aħjar taf biss li qalbi
terġa' tithenna xħin inħares lejk
u ħaġa waħda biss issaħħaħ talbi:
ħarsa ta' mħabba minn ħlewwiet għajnejk.

Ta' kull sena f'Jum l-Omm, il-Moviment ta' Kana f'Għawdex jagħmel quddiesa fil-kappella taċ-ċimiterju ta' Santa Marija biex jiftakar f'dawk l-ommijiet li llum m'għadhomx magħna. Għax ma rridux ninsew li fid-dinja, kull qalb trid oħra, u għalhekk għandna nħossuna fid-dmir li nitolbu għal dawk l-ommijiet li ħallewna, dawk l-ommijiet li dment li kienu magħna, għamlu minn kollox biex jarawna hienja u kuntenti. Ma nkunux ingrati u xħaħ issa magħhom aħna. Niftakru fihom mhux f'dan il-Jum biss, iżda matul il-bqija tas-sena kollha għax huma ssagrifikaw ħajjithom kollha biex illum aħna qegħdin hawn. Flok il-grazzi bil-fomm, flok

il-kaxxa ċikkulatini li konna nagħtuhom kieku għadhom magħna, nixirfu sal-midfen tagħhom illum u ngħidulhom xi talba qasira flimkien ma' dak il-bukkett fjuri niedi u sabiħ, għelm ta' mħabba. Għaliex kif jistqarr il-poeta Vincent Ungaro, fil-poeżija tiegħu, **"Wara l-mewt t'ommi"**,

Int mitt biex tgħix, tgħammar ġo qalbna
B'demmek biss sħuna;
U jekk tħabbat il-qalb, tħabbat int magħha
Għalkemm midfuna.
W għalhekk fuq qabrek fejn tinsab mistrieħa
Sikwit tismagħna
Niġu nħabbtulek ftit, biex tbexxaq l-għata
U tqum tarana.

Nibżgħu għaliha din il-ħlejqa msejħa Omm jekk din għadha mimlija għomor, mimlija ħajja, u nagħmlu minn kollox biex ma ninkwetawhiex, ma nonqsuhiex; għal kuntrarju, nogħġbuha u nħobbuha. Jekk b'xorti ħażina tlifniha, (lil ommi Lola jien tliftha xi snin ilu) ma ninsewhiex, nitolbu għaliha biex il-Mulej jieħu ħsieb idaħħalha fit-tgawdija tas-sema mnejn titlob għalina u tħejjilna t-triq biex għada pitgħada nkunu nistgħu ningħaqdu magħha! •

L-OMM

L-Omm hi l-ikbar kreatura
Li teżisti fil-ħolqien
W ibqgħu ċerti li fid-dinja
Bħalha ma ssib żgur imkien.

Bla ma trid, meta tinħasad
Inti tgħajjat: 'ajma ma'!
U għalkemm daqsha essenzjali
Ma ssejjaħx int lil papà.

żgur li hemm xi ħaġa fina
Illi wisq torbo tna magħha
Bħalma l-qroqqa l-ħin kollu
Iżżomm ma' djulha l-ulied tagħha.

Wara disa' xhur ta' tqala
Id-dinja tifraħ b'twelid ġdid;
Forsi mhux l-omm responsabbli
Minn dil-benna, minn dal-ġid!

Meta inħossuna morda
Jew imtaqqla minn xi hemm
Dlonk tarana sejrin għandha
Biex infittxu ftit tal-kenn.

Bl-ebda dubju, ġewwa s-Sema
Għandna Omm bil-wisq setgħana;
Għalhekk, ma noqogħdux lura
Lejha nersqu lkoll ħerqana.

F'kelma waħda xejn ma jisboq
Dan l-isem sabiħ ta' 'Omm';
Dawn il-versi minn qiegħ qalbi
Għażiż' Omm lilek indomm.

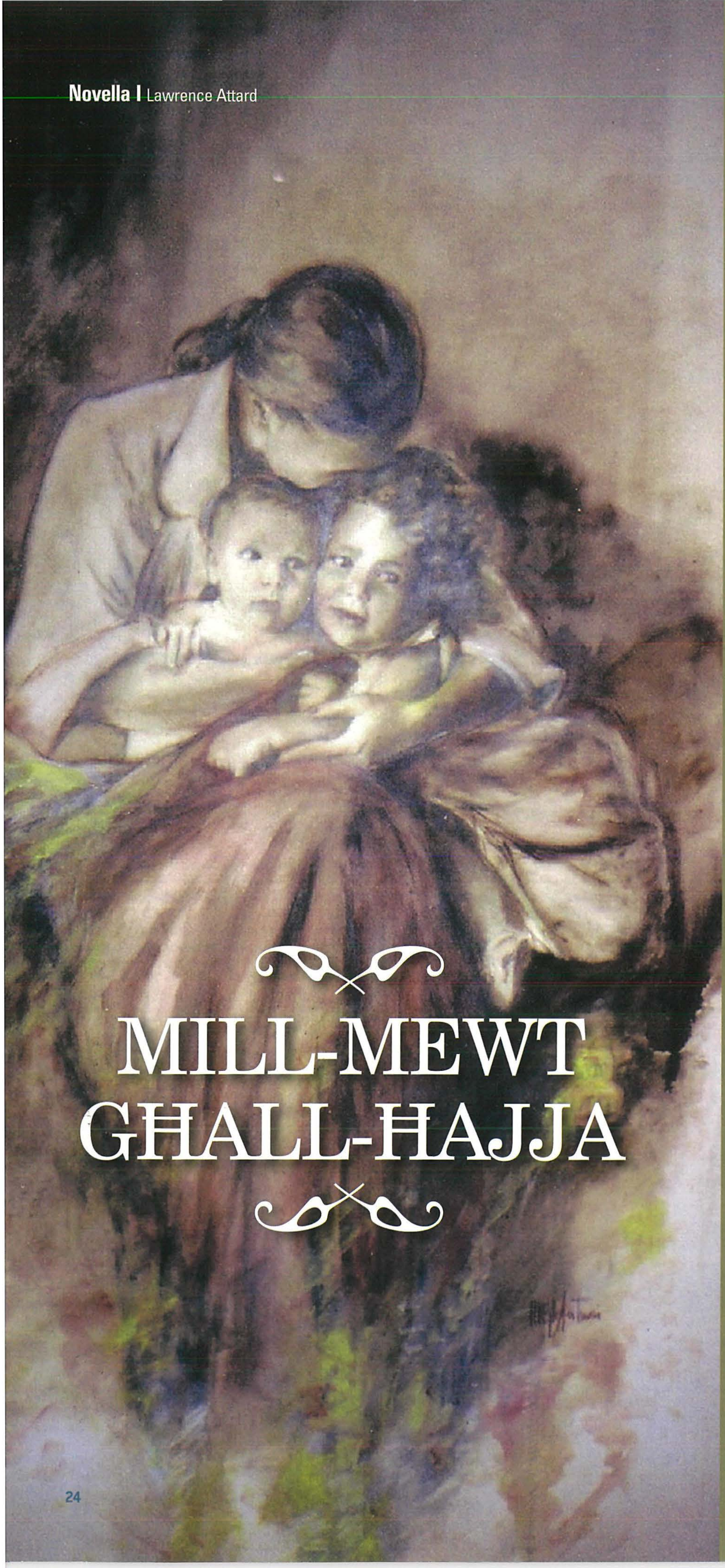

MILL-MEWT GĦALL-ĦAJJA

Thomas kien ilu madwar sena marid bil-kanser u issa l-marda kienet daħlet 'il ġewwa ġmielha. Kien beda fil-frixa, imbagħad kompla jinfirixlu mal-istonku. Issa lanqas ir-raġġi ma kienu baqgħu jagħmlulu għax kien kollox għalxejn. Thomas kien fadallu biss erbat ijiem oħra ħajja.

Minn fuq is-sodda tal-mard tiegħu ħares lejn martu Jolene u qalilha bid-dmugħ f'għajnejh : **"Aw qalbi, illum ma tantx inħossni muġugħ. Kemm nixtieq nerġa' niġi d-dar biex ingawdik !"** Filwaqt li biesha fuq ħaddejha, dar lejn uliedu Stefan u Claudia, li kienu tewmin. **"Ara obduha lill-mamà, għax il-mamà tħobbkom. Tinkwitawhiex."** Iż-żewġt itfal baxxew rashom u resqu lejn missierhom biex ibushom fuq moħħhom, kif kien jagħmel dejjem.

Wasal il-lejl, iżda Jolene ma setgħetx tagħlaq għajn m'għajn. Kellha rasha mimlija ħsibijiet. Bdiet tiftakar meta l-familja tagħha kienet kuntenta, bla mard u bla problemi serji. Kienu jinġabru għall-ikla ta' filgħaxija, joqogħdu jitkellmu fuq x'ġara matul il-ġurnata. It-tfal kienu jkantaw xi kanzunetta li jkunu tgħallmu l-iskola, filwaqt li hi toqgħod tisma' u tiggustahom. Thomas kien jirrakkonta xi bawxata li tkun ġratlu fuq il-post tax-xogħol. U

hi toqgħod tisma' u tgħożż kollox ġo qalbha. Bejn tbissima u oħra l-ħin tal-ikel kien jgħaddi. Imbagħad kienu jgħidu r-rużarju fil-bitħa ta' ġewwa, filwaqt li jgawdu nżul ix-xemx ieħor.

Issa kollox inbidel mil-lejl għan-nhar. Lil Thomas kienu ntebħu li għandu kanser meta mar jagħmel konsulta għand it-tabib tal-familja. Kien beda jħoss uġigħ kbir fl-istonku, li rriżulta li ma kien xejn għajr kanser ikrah u qerriedi. Thomas beda jinkwieta l-aktar minħabba martu u wliedu. Ma kienx jaf kif se jgħidilha lil Jolene. Imma hawnhekk indaħal it-tabib Grech li bagħat għalihom it-tnejn u, fi ftit kliem meqjusa, tarrfilha l-aħbar. Kienet ħaditha bi kbira għax ma kinitx taf kif se tkun tista' twieżen lil żewġha f'dan il-mument iebes. Lanqas saħħa f'idejha u f'riġlejha ma kien baqagħlha. U kif se trabbi 'l dawk it-tfal mingħajr missierhom ? Imbagħad niżlet fuq għajnejha bħal dalma sewda u ma baqgħet tara xejn. Kollox tilef is-sens tiegħu u ħajjitha mtliet togħma ta' mrar. Bdew ukoll id-dubji. Imma għaliex ġara dan fuq Thomas? Raġel tal-familja, dejjem mix-xogħol għad-dar.

Qamet mis-sodda u niżlet fil-kċina tagħmel kikkra kafè. It-tfal kienu mitlufin fl-isbaħ nagħsa u ma xtaqitx tqajjimhom. Waqt li stenniet il-misħun jagħli marret iġġib ittra ċkejkna li kien fiha erba' kelmiet sbieħ. Kien kitibhomlha Thomas ftit tal-ġimgħat ilu. **"Għażiża tiegħi,"** kien kiteb. **"Jien ma ndumx ma nħallikom. Imma agħmel kuraġġ għax minn hemm fuq jien inkun nitlob għalik u għal uliedna t-tnejn. ħarsti ma naqlagħhiex minn fuqek Jolene. U jdejja tistrieħ fuq spalltek il-ħin kollu, sabiħa tiegħi. Lil Stefan u Claudia fakkarhom dejjem li jien għadni nħobbkom mis-sema u li l-anġlu kustodju tagħhom jitkellem miegħi kuljum. Għalhekk jekk ikollhom bżonni, għidilhom jitolbu bil-qalb u jien nitlob għalihom mis-sema."**

Kemm kien jimliha bil-kuraġġ dak il-kliem ! Kienet tinfaqa' tibki kulmeta taqra dik l-ittra. U kienet terġa' tibda temmen u tittama. Il-ħajja kienet terġa' tibda tagħmel sens. Li temmen f'Alla kien jerġa' jibda jfisser ħafna.

Thomas tagħtu taqliba kmieni ma' sbiħ il-jum u miet wara li ħa l-ġriżma tal-morda. Jolene kienet hemm, maġenbu, siekta u qalbha trid toħroġ bl-uġigħ. It-tfal kienu għand iz-zijiet, għadhom ma jafu b'xejn. Jolene bkiet bikja fuq żewġha u ħaddnitu magħha. Imma l-paċi li ħalla Thomas wara mewtu kienet tittieħed malajr, u Jolene qamet u marret tiġbor lil uliedha u b'imħabba tkellimhom fuq missierhom li issa kien qed jindukrahom mis-sema. Imbagħad filgħaxija xħin kienet waħidha, talbet bil-qalb : **"Għażiż maħbub tiegħi, Thomas, kemm qed nimmissjak ! ħajti vojta mingħajrek u l-uġigħ ta' qalbi kbir wisq biex inġorru. Itlob għalija int, għażiż tiegħi, u itlob għal dawn iż-żewġ uliedna. ħarishom minn kull tfixkil. Jien ukoll inħobbok, Thomas, għal dejjem. Sakemm nergħu niltaqgħu."** •

IT-TFAJLA U D-DAWL

U ħarset.
U xefaq il-baħar ma deherx.
Il-qamar fiddien
ma sewiex f'dak il-lejl kiesaħ,
biered.

U ħarset.
U feġġ dawl f'tarf l-ilmijiet:
il-fanal iteptep
ta' sajjied ħabrieki, jistenna,
ħiemed.

U ħarset.
U tbikkmet, għax għebet
id-dija qawwija
ma' mewġa qalila li satret,
firdet.

U daret.
U d-dmugħ saħħnilha ħaddejha ruxxana.
U lofqot bla sabar
sa ma sebaħ il-jum,
u semgħet ir-rima tad-dgħajsa qalbiena,
u lemħet it-tbissima, u l-ħarsa għajjiena,
tas-sajjied.

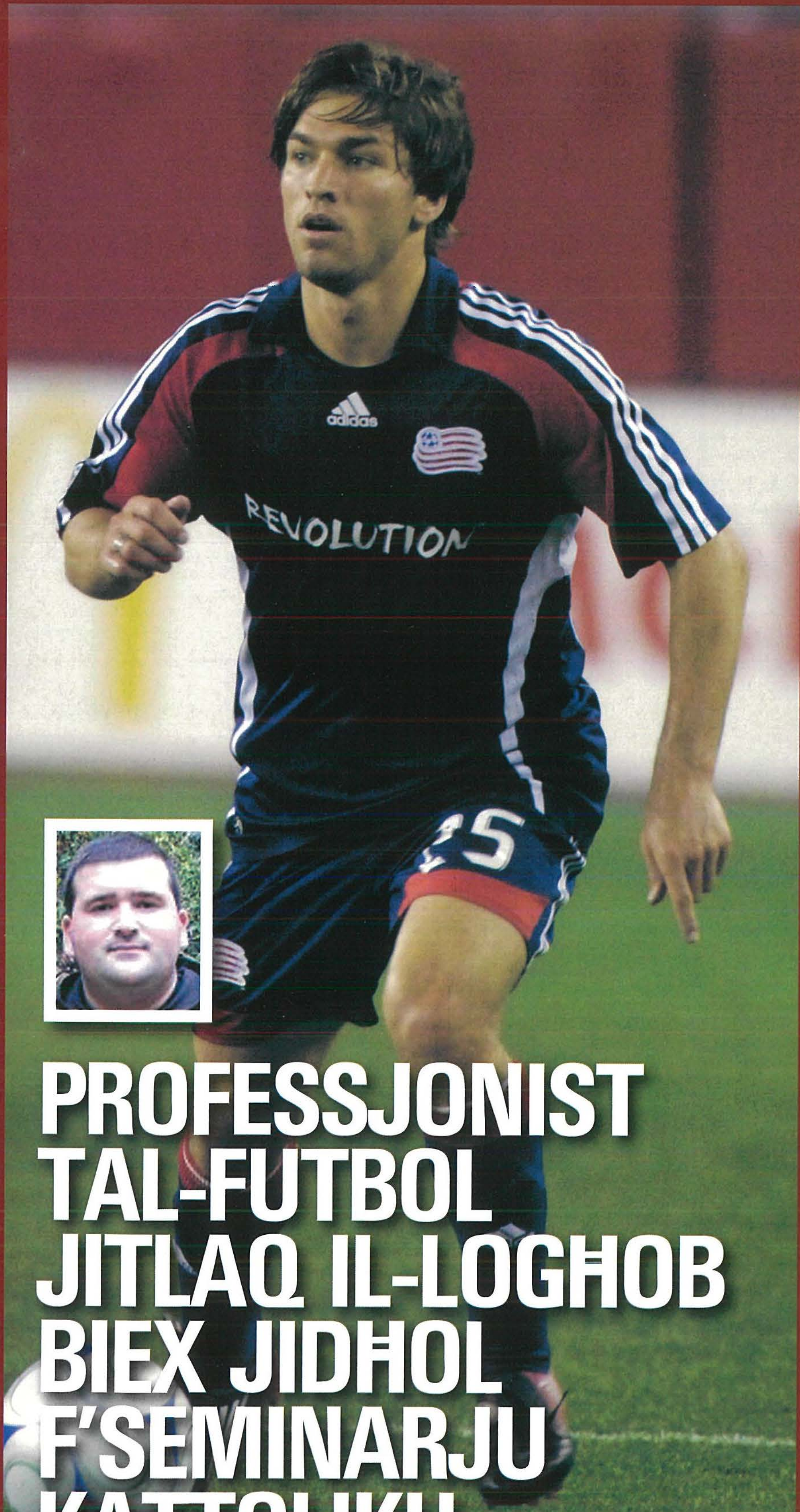

PROFESSJONIST TAL-FUTBOL JITLAQ IL-LOGĦOB BIEX JIDĦOL F'SEMINARJU KATTOLIKU

Fiż-żmien li fih kien jilgħab bħala plejer professjonali fiċ-Ċile, **Chase Hilgenbrinck** kien ifittex il-mistrieħ tiegħu fil-knejjes biex hemm imantni x-xewqat spiritwali tiegħu u fl-istess ħin jiftakar fil-Ħdud ta' tfulitu li kien jgħaddihom fil-knisja tat-Trinità Mqaddsa li kien hemm f'belt twelidu – Bloomington. Anki meta fil-Milied li għadda mar lura l-Amerika biex jilgħab fil-kompetizzjoni l-iktar għolja tal-futbol, il-Major Soccer League (MSL) – waħda mill-ħolmiet li dejjem kellu! – Hilgenbrinck ħass il-fidi tiegħu tiġbdu.

"Ħassejtni msejjaħ għal xi ħaġa ikbar," qal Hilgenbrinck, **"Għal mument ħsibt li kont imsejjaħ biex nilgħab bħala plejer professjonali tal-futbol. F'dawn l-aħħar snin ħassejt f'ruħi għatx għal xi ħaġa oħra. Permezz tat-talb għaraft ll klenet sejħa ġejja mill-Knisja Kattolika u ma ridtx li din is-sejħa tisfa fix-xejn."**

Hilgenbrinck aċċetta din is-sejħa nhar it-Tnejn meta telaq it-tim ta' New England Revolution u rtira mix-xena tal-futbol professjonali biex jidħol f'seminarju fejn se jqatta' s-sitt snin li ġejjin jistudja t-teoloġija u l-filosofija biex 'l quddiem ikun jista' jiġi ordnat bħala saċerdot Kattoliku.

"Għal mument ħsibt li kont imsejjaħ biex nilgħab bħala plejer professjonali tal-futbol. F'dawn l-aħħar snin ħassejt f'ruħi għatx għal xi ħaġa oħra. Permezz tat-talb għaraft li kienet sejħa ġejja mill-Knisja Kattolika u ma ridtx li din is-sejħa tisfa fix-xejn."

"Mhux għax nixtieq inħalli l-futbol. Għandi passjoni kbira għal dil-logħba," qal f'intervista bit-telefon. **"Qatt ma kont se nħalli l-futbol għal xi xogħol ieħor. Jien miexi 'l quddiem għall-Mulej u nixtieq nagħmel ir-rieda tal-Mulej. Nixtieq nagħmel dak li jrid minni hu u mhux ir-rieda tiegħi."**

Ta' 26 sena, Hilgenbrinck, li kien difensur u mexxej tat-tim tar-reserva li kien jismu Revolution se jistudja fis-seminarju ta' Mount St Mary li jinsab ġewwa Emmitsburg. Wara li jispiċċa l-istudji jerġa' lura għal żmien ta' ħidma fil-parroċċa tiegħu, Peori.

Michael Burns, il-viċi president tal-plejers tat-tim ta' New England qal, **"Huwa qal li wara li dam jaħsibha ħafna, kien wasallu ż-żmien li jitlaq. Għall-plejers tat-tim tiegħu hija telfa kbira. Għalkemm ħafna plejers jitilqu mit-tim minħabba fatturi li ma jiddependux minnhom; huwa telaq għax ried hu, u din hija xi ħaġa kbira għalih."**

Hilgenbrinck kien imrobbi f'familja Kattolika li kienet tattendi regolarment il-knisja u kien jilgħab il-futbol fi Clemson fl-ewwel diviżjoni tal-lig Cilen wara li kien tħalla barra milli jilgħab fil MSL fl 2004. Billi kien 'il bogħod minn daru beda jfittex ambjent li fih seta' jħossu xi ftit familjari.

"Dur dur dur, erġajt dort fuq li kont naf – il-Knisja Kattolika," huwa qal, **"Trabbejt bħala Kattoliku, dejjem kont involut fil-Knisja u kont nattendi fi skejjel Kattoliċi. Iżda kien meta tlaqt għal rasi li l-fidi saret verament personalizzata. Haddantha b'mod qawwi. Fittixt li nsaħħaħ ir-relazzjoni personali tiegħi ma' Kristu u meta ħajti bdiet tieħu kulur u twarrad, ma stajt qatt inwarrab dik ir-relazzjoni ma' Kristu."**

Hilgenbrinck kien jilgħab mat-tim ta' Colorado Rapids, qabel ma mar ma' dak tar-Revolution. Lagħab erba' logħbiet fil-MSL mat-tim ta' New England Revolution u dan ix-xahar lagħab fiż-żewġ logħbiet tal-US Open Cup mal-istess tim. Għalkemm Hilgenbrinck kien ilu jħoss is-sejħa kien jaf ukoll li kien eħfef għalih li jibqa' jilgħab il-futbol. Ipprova jikkonvinċi lilu nnifsu li ma kienx għadu lest, li ma kienx jixraqlu jew li ma kienx hemm għaġġla biex jidħol is-seminarju.

"Bdejt inġib ħafna skużi u ngħid lili nnifsi li ma kienx jistħoqqli li niġi msejjaħ għal xi ħaġa bħal din," hu qal. **"Iżda ftit ftit dawn l-iskużi bdew jaqgħu waħda wara l-oħra."** Beda jaħseb li jħalli spazju biex jieħu sehem fi sports professjonali u għalhekk beda jaħseb jekk għandux isir qassis wara li jispiċċa l-karriera tiegħu. Iżda b'ċertezza kbira ddeċieda li ma setax jistenna iżjed.

"Emmnuni, hekk bdejt naħseb," qal Hilgenbrinck li fl-istudji tiegħu kien iltaqa' mal-idjoma Jekk iddum taħsiba biex tobdi, ifisser li ma tridx tobdi. **"Aħna lkoll msejħa biex nagħmlu xi ħaġa u jien inħoss li s-sejħa speċifika tiegħi hija dik tas-saċerdozju u għalhekk ma kienx possibbli li nkompli bil-logħob tal-futbol. Dan kien inevitabbli."**

F'Lulju li għadda Hilgenbrinck kellu l-ewwel intervista biex jidħol is-seminarju u wara kellu jgħaddi minn proċess twil biex japplika. Kellu jagħmel eżamijiet bil-miktub, screening personali, iċċekkjar fuq it-trobbija tiegħu kif ukoll laqgħat ma' tliet psikjatri differenti biex jiżguraw li huwa kellu t-temperament tajjeb biex isir qassis.

Għall-ewwel ma qal lil ħadd biex ħadd ma jinfluwenzah b'xi mod. **"Xtaqt li tkun deċiżjoni bejni u bejn Alla,"** huwa qal. F'Jannar kellu iżjed testijiet, u f'Marzu Hilgenbrinck ġie nfurmat li seta' jidħol is-seminarju. Xi ġimgħat ilu ltaqa' ma' Burns u ma' Steve Nichol, il-kowċ tat-tim tar-Revolution.

Burns qal: **"Ma konniex ċerti x'se jgħidilna għaliex dak li kellu x'jgħidilna mhux soltu nisimgħuh. Iżda meta qalilna ħadt gost u kont kuntent għalih. Din kienet xi ħaġa li huwa verament jixtieq jagħmel u aħna nixtiqulu li kollox imurlu sew."** •

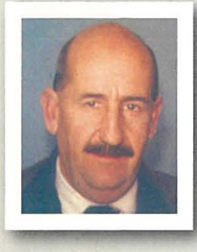

Meta l-Papa Benedittu XVI beda biex ikompli jitkellem dwar San Pawl ħakkarna fil-kelma Griega 'ekklesia' mit-Testment il-Qadim li tfisser **"assemblea tal-Poplu ta' Iżrael imsejjaħ minn Alla"**. Il-Papa jgħid li l-kelma 'Knisja' tidher għall-ewwel darba fl-Ittra ta' San Pawl lit-Tessalonkin, u f'Ittri oħra hu jitkellem dwar il-Knisja ta' Alla f'Galazja, f'Korintu, u f'postijiet oħra. Hawnhekk il Papa jiġbdilna l-attenzjoni dwar il-fatt li Pawlu jistqarr: **"Jien ippersegwitajt il-Knisja ta' Alla"**... mhux ta' xi lokalità partikolari ... imma l-Knisja ta' Alla.

Benedittu XVI saħaq bis-sħiħ fuq il-fatt li l-Knisja għandha tifsira pluridimensjonali... fuq naħa tfisser assembleji ta' Alla f'postijiet speċifiċi, belt, raħal, pajjiż... imma tfisser ukoll il-Knisja kollha bħala ħaġa waħda sħiħa. B'dan il-mod għandna nifhmu li l-Knisja ta' Alla mhix għaqda ta' knejjes lokali, imma li huma realizzazzjoni ta' l-unika Knisja ta' Alla.

Hawnhekk il-Papa emfasizza li l-**"kelma Knisja hija kważi dejjem imsieħba mill-kelmiet..."ta' Alla"**; mhix xi għaqda umana fejn hemm interessi u ideat komuni 'mma sejħa minn Alla. Hu sejjaħha, waqqafha u għaldaqstant hija waħda fil-manifestazzjonijiet kollha tagħha. L-unità ta' Alla toħloq l-unità tal-Knisja kull fejn tkun.

Il-Papa jkompli juri kif fl-Ittra lill-Efesin, San Pawl jiżviluppa l-kunċett tal-unità tal-Knisja f'xebħ kbir mal-kunċett tal-Poplu ta' Alla, Iżrael. Pawlu jippreżentalna l-unika Knisja ta' Alla bħala l-'għarusa ta' Kristu', ... ġisem wieħed u Spirtu wieħed ma' Kristu nnifsu. Benedittu XVI ikompli jgħidilna li Pawlu kien jaf ħaġa waħda ċara: il-valur fundamentali u tal-fondazzjoni ta' Kristu u tal-'kelma' li tħabbru. Pawlu kien jaf li aħna mhux

Fl-Ittra lil Timotju, il-Papa jgħid li ... **"il-Knisja hi meqjusa bħala dawk kollha... mill-kbir saż-żgħir... mill-ogħna sal-ifqar"** li huma lkoll il poplu ta' Alla, b'referenza għall-Knisja bħala struttura komunali ta' relazzjonijiet familjari interpersonali.

Il-Q.T. Benedittu XVI jagħlaq din il-katekeżi dwar il-Knisja, fil-ħsieb ta' San Pawl, billi jgħidilna li dan l-Appostlu jgħinna biex ikollna tagħrif aktar profond dwar il-misteru tal-Knisja fid-dimenzjonijiet differenti tagħha bħala assemblea ta' Alla fid-dinja... **"Dan hu l-kobor tal-Knisja u l-kobor tas-sejħa tagħna"**. •

biss insiru Kristjani bil-qawwa, imma wkoll li fl-iffurmar intern tal-komunità ġdida, il-komponent istituzzjonali ma setax ma kienx marbut mal-'kelma' ħajja, mal-aħbar ta' Kristu ħaj.

Il-Qdusija Tiegħu aktar milli jħeġġiġna biex nifhmu l-fatt li... **"l-għan tal-ħidma evanġelika ta' Pawlu kien li jwaqqaf komunità ta' dawk li jemmnu fi Kristu"**. Dan, isostni l-Papa, jidher mit-tifsira etimoloġika tal-kelma **"ekklesia"**,... li timplika sejħa 'ab extra', mhux sempliċiment ħsieb li tgħaqqad flimkien, imma billi tkun imsejjaħ minn Alla; dawk li jemmnu huma msejħa minn Alla li jgħaqqadhom f'komunità, fil-Knisja tiegħu.

Meta jiġi biex jitkellem dwar il-kunċett Pawlin ta' Knisja bħala **"Ġisem ta' Kristu"**, il-Papa jistedinna niftakru ż-żewġ dimensjonijiet tal-kunċett: kunċett soċjoloġiku li fih jilqa' l-membri li jiffurmaw l-istess grupp, li mingħajru ma tkunx tista' teżisti... San Pawl anki jgħid li l-Knisja mhix sempliċiment grupp jew korp imma verament il-Ġisem ta' Kristu fis-Sagrament tal-Ewkaristija li fih ilkoll nirċievu Ġismu u nsiru verament ġisem wieħed u spirtu wieħed fi Kristu.

Il-Papa jkompli jgħidilna li Pawlu jaf u jġiegħelna nifhmu li l-Knisja la hi tiegħu u lanqas tagħna; hija l-**"Ġisem ta' Kristu"**, **"il-Knisja ta' Alla"**, **"l-Għalqa ta' Alla"**, **"il-Bini ta' Alla"**, b'din tal-aħħar biex turi t-tifsira komuni li nużaw biex nuru post qaddis fejn naqsmu r-relazzjonijiet ta' bejnietna. Ir-relazzjoni bejn il-Knisja u t-tempju għandha żewġ dimensjonijiet li jikkumplemintaw lil xulxin: fuq naħa...

- *il-karatteristiċi tal-purità u s-separazzjoni proprja lejn il-bini mqaddes huma attribwiti lill-komunità ekklesjali u, fl-istess waqt,*
- *il-kunċett ta' spazju materjali għall-preżenza divina hu miżbuq mir-realtà ta' komunità ħajja li temmen.*

Il-Papa hawnhekk għadda biex ikkummenta dwar il-**"kunċett tal-Poplu ta' Alla"** li San Pawl iqisu bħala l-poplu tat-Testment il-qadim, għalkemm sussegwentement jirreferi għall-pagani... li jsiru wkoll il-Poplu ta' Alla grazzi għall-għaqda tagħhom ma' Kristu permezz tal-Kelma u tas-Sagramenti.

LILL-POETA ĠORĠ PISANI

06-05-1909 - 24-02-1999

minn Kav. Joe M. Attard

B'sogħba kbira l-qniepen ħabbru
Li kien miet il-kbir poeta
Illi 'l Malta w Għawdex saħħar
Kif fin-nir tiddi kometa.

{orġ Pisani rabat ismu
Mar-rumanz u l-poeżija;
ħa ħsieb l-esej w il-leġġenda
Żied ma' dawn storja Maltija.

Id-dramm ħaddem, ħabb il-folklor
Ma kienux żminijiet sbieħ;
Ra fuq wiċċu, tnikket bosta
Għax il-Malti ħabb qatigħ!

Issa ħriġt mid-dinja tagħna
'Mma kitbietek tibqa' magħna.

ROKNA GĦAT-TFAL

Aqta' Min

1. Kellu viżjonijiet minn Alla. (Eżek 1,1ss)
2. Sultan li kien ilu ħames snin eżiljat. (Eżek 1,2)
3. Min kienu l-ħlejjaq ħajjin. (Eżek 1,5 - ara nota)
4. Sultan li tela' jaħbat għal Ġerusalem. (Dan 1,1)
5. Ma riedx ikel tas-sultan. (Dan 1,8)
6. Is-sultan jeqridhom jakk ma juruhx il-ħolma. (Dan 2,5)
7. Tfisser: mhux ta' min jitħassarha. (Hos 1,6 - ara nota)
8. Uliedha jkunu daqs ir-ramel. (Hos 2,3)
9. Lil min għandhom jgħidu: Għammi. (Hos 2,3)
10. Insetti li jagħmlu ħerna sħiħa. (Ġoel 1,4ss)
11. Ilbsu l-ixkejjer u olfqu. (Ġoel 1,13)
12. Min għand dan li jista' kollox. (Ġoel 1,15)

Ir-rebbieħ jingħata ktieb sabiħ. Dan jittella' bix-xorti mit-tweġibiet tajba li jaslulna mhux aktar tard mill-ħmistax tax-xahar.

Indirizzaw it-tweġiba tagħkom hekk:
ROKNA GHAT-TFAL, Dawl Franġiskan, Kunvent tal-Kapuċċini Floriana FRN 1211.

Ir-Rebbieħ ta' April 09 Huwa:
William Farrugia – B'Kara
Nifirħulek!

TISLIBA - 90

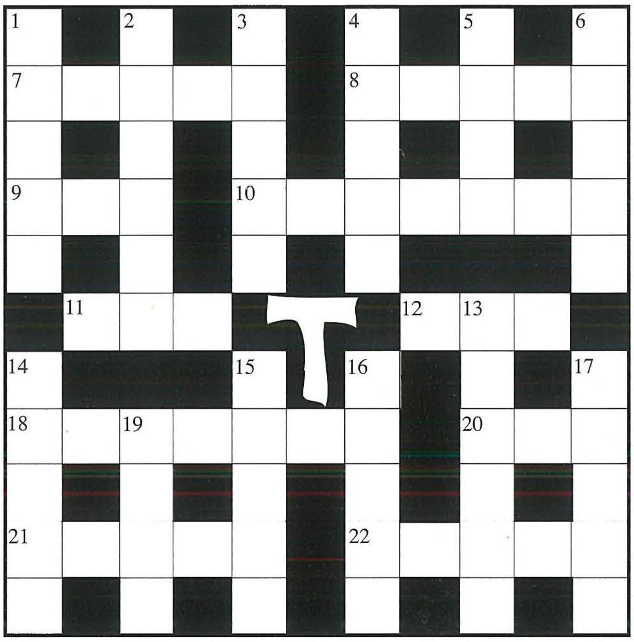

1. Imbagħad x'kantaw. (Mk 14,26) **(5)**
2. It-triq li kien ġej minnha Iżrael. (Num 21,1) **(6)**
3. Ċappsu din u l-ġnub. (Eż 12,22) **(5)**
4. Tal-Mulej din. (Ħag 2,1) **(5)**
5. Hekk għamilt bla ħlas. (Ġob 31,39) **(4)**
6. Imsejjaħ tal-Għid. (Esd 6,20) **(5)**
7. L-qrun ta' l-... tagħha. (Għam 3,14) **(5)**
8. Alla se jingħal lil dan il-profeta. (Mal 3,23) **(5)**
9. *Itlaq* u għajjat. (Ġer 2,1) **(3)**
10. Pawlu u dan, ħuna. (Kol 1,1) **(7)**
11. u 12. Minn min jagħmel hekk kollox. (Efes 1,11) **(6)**
13. ...mal-bnedmin kollha. (Tob 12,6) **(6)**
14. Hekk hu t-tmiem. (Eżek 7,2) **(5)**
15. Filippu mar jgħid lil dan. (Ġw 12,22) **(5)**
16. Bejn hawn u bejn Sen. (1 Sam 7,12) **(5)**
17. Il-materjal tas-serp. (2 Slat 18,4) **(5)**
18. Kif toqgħodu għaliha. (2 pt 1,19) **(7)**
19. Issibu fit-triqat. (Mik 7,10) **(4)**
20. Bħal ġamra minn dak li jaħraq. (Apk 2,18) **(3)**
21. ...sukltan li juri ħiltu. (Bar 6,58) **(5)**
22. Minn din il-muntanja ġej. (Ħab 3,3) **(5)**

RIŻULTAT TAT-TISLIBA TA' APRIL 09:
1. Dortu; 2. Adoram; 3. Tarka; 4. Rigal; 5. Ulaj; 6. Imeni; 7. Ordna; 8. Illum; 9. Tir; 10. Ktajjen; 11. u 12. Smajtu; 13. Tixwix; 14. Hażin; 15. Xtara; 16. Xrara; 17. Aħjar; 18. Abjatar; 19. Jara; 20. Xiħ; 21. Imrar; 22. Rqiqa.

Ir-rebbieħ jingħata ktieb sabiħ. Dan jittella' bix-xorti mit-tislibiet tajba li jaslu mhux aktar tard mill-ħmistax tax-xahar. Ibagħtu s-soluzzjoni tagħkom f'dan l-indirizz: ***Tisliba Dawl Franġiskan, Kunvent tal-Kapuċċini, Floriana - FRN 1211***

Ir-Rebbieħa ta' April 09 hija:
Ms Maria Farrugia - Fgura. Nifirħulek!

IL-BOLOL TA' MALTA (14)

ĊENTINARJU MEDIKALI

L-Iskola tal-Anatomija u tal-Kirurġija ġiet imwaqqfa fl-1676 mill-Gran Mastru Nikola Cotoner. Din bdiet tagħmel sehem mill-Università ta' Malta fl-1771 u fl-1800 bdiet taħdem flimkien mal-iskejjel mediċi tal-Ingilterra. Kien fl-1903 li l-Kunsill Ġenerali tal-Edukazzjoni Medika tal-Ingilterra beda japprova t-tobba Maltin. Illum, 360 sena wara, it-tobba li joħorġu minn din l-iskola qed ikomplu jingħataw karigi għoljin mad-dinja kollha. Biex tfakkar it-tielet ċentinarju mit-twaqqif tal-iskola, fl-14 ta' Settembru 1976 il-Posta ħarġet erba' bolol fuq id-disinn ta' Emvin Cremona. Il-bolla taż-2ċ turi lill-Gran Mastru Cotoner, tal-5ċ turi l-muskoli tad-driegħ, tas-7ċ turi lil Fra Giuseppe Zammit, l-ewwel tabib li kien jokkupa s-sedja tal-Anatomija fl-iskola u tal-11ċ turi l-bini tas-Sacra Infermeria tal-Ordni ta' San Ġwann.

MILIED 1976

Dan is-sett sabiħ ta' Emvin Cremona ħareġ fit-23 ta' Novembru. Huwa magħmul minn erba' bolol: taċ-1ċ+5m, tal-5ċ+1ċ, tas-7ċ+1ċ5 u tal-10ċ+2ċ. Huma juru dettalji tal-pittura ta' Domenico di Michelino li tinsab fil-Mużew Nazzjonali tal-Arti fil-Belt Valletta.

KORAZZI ANTIKI

L-armerija tal-Palazz tal-Belt hija waħda mill-iktar interessanti tad-dinja. Fl-20 ta' Jannar 1977 ħarġu tliet bolol fuq disinn tal-Kavallier J. Briffa. Il-bolla taż-2ċ turi parti mill-armatura li tmur lura għat-tmiem tas-seklu 16 u li kien jilbes il-Gran Mastru La Valette. Din tidher fil-pittura li hemm fil-Mużew Nazzjonali tal-Arti. Il-bolla tas-7ċ turi l-armatura sħiħa li kienet ordnata għalih mill-Gran Mastru Adolf de Wignacourt. Fil-Louvre ta' Pariġi hemm pittura ta' Caravaggio li turi lil dan il-Gran Mastru liebes l-armatura. Il-bolla tal-11ċ turi l-armatura sħiħa ordnata mill-Kmandant Ġenerali Jean Jacques de Verdelin.

BDIL TAL-PREZZ

Il-Posta ħasset il-bżonn li l-bolla antika tal-4d tas-sett definittiv tal-1965 jinbidlilha l-prezz tagħha f'dak deċimali. Dan sar fl-24 ta' Marzu 1977 bl-istampar tal-prezz f'1ċ7.

ARAZZI FLEMINGI

Il-famużi arazzi Flemingi tal-Katidral ta' San Ġwann huma

maqsuma fi ħmistax-il pannell li flimkien jagħmlu 700 metru kwadru. Mit-tlettax minnhom li nħadmu fuq il-pittura ta' Peter Paul Rubens sebgħa huma reliġjużi u sitta huma allegoriċi. Fit-30 ta' Marzu 1977 il-Posta ħarġet l-ewwel sett ta' erba' bolol tal-arazzi fuq disinn ta' Emvin Cremona biex tfakkar ir-raba' ċentinarju mit-twelid ta' Rubens. Il-bolla taż-2ċ turi t-tħabbira tal-Anġlu Gabriel, tas-7ċ l-erba' evanġelisti, tal-11ċ it-twelid ta' Ġesù u tal-20ċ l-adorazzjoni tal-Maġi.

JUM IT-TELEKOMUNIKAZZJONI

Din il-ġurnata bdiet titfakkar fid-dinja kollha mill-1969 mill-Unjoni Internazzjonali tat-Telekomunikazzjoni fil-Ġnus Magħquda. It-tema ta' din is-sena kienet Telekominkazzjoni u Żvilupp. Fis-17 ta' Mejju 1977 ħarġu erba' bolol fuq id-disinn ta' Harry Borg li juru l-iżviluppi kbar li saru f'Malta dawn l-aħħar snin. Il-bolol huma taċ-1ċ, tas-6ċ, tat-8ċ u tas-17ċ.

EWROPA 1977

Tnejn mill-isbaħ bolol li ħarġu fil-5 ta' Lulju kienu dawk tal-pittur George Fenech biex ifakkru Jum l-Ewropa. Il-bolla tas-7ċ turi l-kappella ta' Wied tal-Isperanza u dik tal-20ċ turi s-Salini. It-tnejn qishom kartolini ta' Malta li juru s-sbuħija tal-kampanja li għandna tant inkunu kburin biha u li għandna nibqgħu nibżgħu għaliha.

Jekk trid tirċievi 50 bolla differenti ta' Malta ibgħat 8 bolol ġodda tad-€0.19. Għal First Day Cover ta' Bolol Maltin ibgħat 20 bolla fl-indirizz ta' hawn taħt.

KOMPETIZZJONI BOLOL TA' MALTA

Liema huma ż-żewġ bolol li l-iktar jogħġbu lili? ***Jekk taqra dan l-artiklu sewwa malajr tinduna.***

Il-premjijiet se jingħataw ġentilment mill-MaltaPost p.l.c. It-tweġibiet għandhom jintbagħtu lili f'dan l-indirizz:

Kompetizzjoni Bolol ta' Malta, 11, Triq il-Gladjoli, San Ġwann SGN 1370.

Ir-rebbieħa ta' Marzu jidhru f'ħarġa oħra.

25 ANNIVERSAJU MILL-ORDINAZZJONI TAL-ISQOF PAWLU DARMANIN OFMCAP

U MIT-TWAQQIF TAD-DJOĊESI TA' GARISSA, IL-KENJA

Il-Provinċja Kapuċċina flimkien mas-Segretarjat tal-Missjoni jfakkru dawn il-ġrajjiet fil-ħajja tal-Missjoni b'ċelebrazzjoni solenni mmexxija mill-Isqof Pawlu Darmanin fil-knisja tat-Trinità Qaddisa, il-Marsa, nhar il-Ħadd 24 ta' Mejju 2009, fis-6:30pm.

Il-ħbieb tal-Missjoni u l-pubbliku nġenerali huma mistiedna jattendu.

Għal din l-okkażjoni, is-Segretarjat tal-Missjoni qed jorganizza rigal fi flus b'rižq il-Missjoni f'Garissa.

Il-ħbieb tal-Missjoni huma mistiedna jieħdu sehem f'dan l-att ta' ġenerożità billi jibgħatu l-offerta tagħhom lil:

Fr Crispin Tabone OFMCap
Segretarju Missjoni,
Kunvent tal-Kapuċċini
Floriana FRN 1121

Tel: 2123 3874, 2123 4949, 2122 5525.